

Bank VTB (Azərbaycan) ASC

Maliyyə hesabatları

*31 dekabr 2015-ci il tarixində başa çatan il
Müstəqil auditorun hesabatı ilə birlikdə*

Mündəricat

Müstəqil auditorun hesabatı

Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat.....	1
Mənfəət və ya zərər və digər ümumi gəlir haqqında hesabat.....	2
Kapitalda dəyişikliklər haqqında hesabat.....	3
Pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabat.....	4

Maliyyə hesabatlarına dair qeydlər

1. Əsas fəaliyyət.....	5
2. Hesabatların tərtibatının əsası.....	5
3. Mühüm mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı.....	6
4. Mühüm mühasibat uçotu mühakimələri və ehtimalları.....	14
5. Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri.....	15
6. Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər.....	15
7. Müştərilərə verilmiş kreditlər.....	15
8. Əmlak və avadanlıqlar.....	18
9. Qeyri-maddi aktivlər.....	18
10. Vergilər.....	19
11. Digər aktivlər və öhdəliklər.....	20
12. Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı və digər kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər.....	20
13. Müştərilər qarşısında öhdəliklər.....	21
14. Subordinasiyalı borclar.....	21
15. Kapital.....	21
16. Təəhhüdlər və şərti öhdəliklər.....	21
17. Xalis faiz gəliri.....	23
18. Haqq və komissiya gəliri və xərci.....	23
19. Əməliyyat xərcləri.....	24
20. Risklərin idarə edilməsi.....	24
21. Maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri.....	31
22. Aktivlərin və öhdəliklərin ödəmə müddətlərinin təhlili.....	33
23. Əlaqəli tərəflər haqqında açıqlamalar.....	33
24. Kapitalın adekvatlığı.....	34

Müstəqil auditorun hesabatı

"VTB Bank (Azərbaycan)" ASC-nin səhmdarlarına və Müşahidə Şurasına

Biz "VTB Bank (Azərbaycan)" ASC-nin 31 dekabr 2015-ci il tarixinə maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatdan və həmin tarixdə başa çatan il üzrə mənfəət və ya zərər və digər ümumi gəlir, kapitalda dəyişikliklər və pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabatlardan, habelə mühüm mühasibat uçotu prinsipləri və digər izahedici məlumatların icmalından ibarət olan maliyyə hesabatlarının auditini apardıq.

Maliyyə hesabatları üçün rəhbərliyin məsuliyyəti

Rəhbərlik hazırkı maliyyə hesabatlarının Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına uyğun hazırlanması və düzgün təqdim edilməsi, həmçinin fırıldaqçılıq və ya səhv nəticəsində yaranmasından asılı olmayaraq əhəmiyyətli səhvlər olmayan maliyyə hesabatlarının hazırlanması üçün rəhbərliyin lazım bildiyi daxili nəzarət üzrə məsuliyyət daşıyır.

Auditorun məsuliyyəti

Bizim vəzifəmiz apardığımız audit əsasında həmin maliyyə hesabatları üzrə rəy ifadə etməkdir. Biz auditini beynəlxalq audit standartlarına uyğun olaraq aparmışıq. Bu standartlar bizdən etik normalara riayət etməyi və auditin planlaşdırılması və aparılmasını maliyyə hesabatlarında əhəmiyyətli səhvlərə yol verilməyinə kifayət qədər əmin olacaq tərzdə həyata keçirməyi tələb edir.

Auditə maliyyə hesabatlarında göstərilən məbləğlər və açıqlamalar barədə audit sübutunun əldə edilməsi üçün prosedurların həyata keçirilməsi daxildir. Seçilmiş prosedurlar auditorun mühakiməsindən, eləcə də fırıldaqçılıq və ya səhv nəticəsində yaranmasından asılı olmayaraq maliyyə hesabatlarında əhəmiyyətli səhvlərin olması riskinin qiymətləndirilməsindən asılıdır. Bu risklər qiymətləndirilərkən auditor müəyyən şəraitdə münasib olan audit prosedurlarının işlənilməsi məqsədilə müəssisənin maliyyə hesabatlarının hazırlanması və düzgün təqdim edilməsinə aid olan daxili nəzarət elementlərini nəzərə alır, lakin bu zaman müəssisənin daxili nəzarət sisteminin səmərəliliyi haqqında rəy bildirmək məqsədini güdmür. Auditə, həmçinin, tətbiq edilmiş uçot prinsiplərinin münasibliyinin və rəhbərlik tərəfindən edilmiş ehtimalların məntiqiliyinin qiymətləndirilməsi, o cümlədən ümumilikdə maliyyə hesabatlarının təqdim edilməsi üzrə qiymətləndirmənin aparılması daxildir.

Biz hesab edirik ki, əldə etdiyimiz audit sübutu auditor rəyinin bildirilməsi üçün yetərli və müvafiq əsası təmin edir.

Rəy

Bizim fikrimizcə, maliyyə hesabatları 31 dekabr 2015-ci il tarixinə "VTB Bank (Azərbaycan)" ASC-nin maliyyə vəziyyətini və həmin tarixdə başa çatan il üzrə maliyyə nəticələrini və pul vəsaitlərinin hərəkətini Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına uyğun olaraq bütün əhəmiyyətli aspektlər üzrə düzgün əks etdirir.

Ernst & Young Holdings (CIS) B.V.

27 may 2016-cı il

Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat**31 dekabr 2015-ci il tarixinə***(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)*

	Qeydlər	2015	2014
Aktivlər			
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	5	41,572	8,423
Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankında məcburi ehtiyatlar		2,056	4,026
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	6	48,274	305
Müştərilərə verilmiş kreditlər	7	364,309	269,341
Əmlak və avadanlıqlar	8	4,000	3,128
Qeyri-maddi aktivlər	9	1,044	1,284
Digər aktivlər	11	4,504	3,361
Cəmi aktivlər		465,759	289,868
Öhdəliklər			
Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı və digər kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	12	348,195	207,572
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	13	86,739	25,818
Təxirə salınmış mənfəət vergisi öhdəliyi	10	-	281
Digər öhdəliklər	11	1,069	1,500
Subordinasiyalı borclar	14	16,986	5,402
Cəmi öhdəliklər		452,989	240,573
Kapital			
Səhmdar kapitalı	15	50,815	50,815
Yığılmış defisit		(38,045)	(1,520)
Cəmi kapital		12,770	49,295
Cəmi öhdəliklər və kapital		465,759	289,868

Maliyyə hesabatlarını Bankın İdarə Heyətinin adından imzalayan və buraxılmasına icazə verənlər:

Yuri Yakovlev İdarə Heyətinin Sədri

Fuad Rəfiyev Baş Maliyyə İnzibatçısının vəzifələrini icra edən

Yusif Məmmədov Baş mühasibin vəzifələrini icra edən

27 may 2016-cı il

Mənfəət və ya zərər və digər ümumi gəlir haqqında hesabat**31 dekabr 2015-ci il tarixində başa çatan il üzrə***(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)*

	<i>Qeydlər</i>	2015	2014
Faiz gəliri		52,215	36,361
Faiz xərci		(19,738)	(10,159)
Xalis faiz gəliri	17	32,477	26,202
Faizli aktivlər üzrə dəyərsizləşmə xərci	6, 7	(44,011)	(7,426)
Faizli aktivlər üzrə dəyərsizləşmə xərcindən sonra xalis faiz (zərəri) /gəliri		(11,534)	18,776
Haqq və komissiya gəliri	18	1,487	1,447
Haqq və komissiya xərci	18	(342)	(167)
Xarici valyutadan xalis (zərər)/gəlir:			
- dilinq əməliyyatları üzrə fərqlər, xalis		663	315
- yenidən qiymətləndirmə üzrə fərqlər, xalis		(7,299)	282
Digər gəlirlər		765	646
Xalis qeyri-faiz gəliri		(4,726)	2,523
Əməliyyat xərcləri	19	(20,446)	(14,953)
Mənfəət vergisi xərcindən əvvəl (zərər)/ mənfəət		(36,706)	6,346
Mənfəət vergisi gəliri/(xərci)	10	181	(1,425)
İl üzrə xalis (zərər)/mənfəət		(36,525)	4,921
İl üzrə digər ümumi gəlir		-	-
İl üzrə digər ümumi (zərər)/gəlir, cəmi		(36,525)	4,921

Kapitalda dəyişikliklər haqqında hesabat**31 dekabr 2015-ci il tarixində başa çatan il üzrə***(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)*

	<i>Səhmdar kapitalı</i>	<i>Yığılmış defisit</i>	<i>Cəmi kapital</i>
31 dekabr 2013-cü il	50,815	(6,441)	44,374
İl üzrə cəmi ümumi gəlir	-	4,921	4,921
31 dekabr 2014-cü il	50,815	(1,520)	49,295
İl üzrə cəmi ümumi zərər	-	(36,525)	(36,525)
31 dekabr 2015-ci il	50,815	(38,045)	12,770

Pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabat**31 dekabr 2015-ci il tarixində başa çatan il üzrə***(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)*

	<i>Qeydlər</i>	2015	2014
Əməliyyat fəaliyyətindən pul vəsaitlərinin hərəkəti			
Alınmış faiz		46,380	36,070
Ödənilmiş faiz		(16,756)	(9,913)
Alınmış haqq və komissiya		1,487	1,447
Ödənilmiş haqq və komissiya		(342)	(167)
Xarici valyuta ilə diling əməliyyatlarından əldə olunan reallaşdırılmış xalis gəlirlər		663	315
Alınmış digər əməliyyat gəliri		735	646
İşçilər üzrə ödənilmiş xərclər		(12,157)	(9,360)
Ödənilmiş digər əməliyyat xərcləri		(5,599)	(3,845)
Əməliyyat aktivlərində və öhdəliklərində dəyişikliklərdən əvvəl əməliyyat fəaliyyəti üzrə əldə edilmiş pul vəsaitlərinin hərəkəti		14,411	15,193
<i>Əməliyyat aktivlərində xalis (artım)/azalma</i>			
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər		(32,006)	4,749
Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankında məcburi ehtiyatlar		1,970	171
Müştərilərə verilmiş kreditlər		32,224	(100,860)
Digər aktivlər		42	54
<i>Əməliyyat öhdəliklərində xalis artım/(azalma)</i>			
Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı və digər kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər		(35,186)	87,914
Müştərilər qarşısında öhdəliklər		27,892	(5,183)
Digər öhdəliklər		3	121
Mənfəət vergisindən əvvəl əməliyyat fəaliyyəti üzrə əldə edilmiş xalis pul vəsaitlərinin hərəkəti		9,350	2,159
Ödənilmiş mənfəət vergisi		(100)	-
Əməliyyat fəaliyyəti üzrə əldə edilmiş xalis pul vəsaitləri		9,250	2,159
İnvestisiya fəaliyyətindən əldə edilmiş pul vəsaitləri			
Əmlak və avadanlığın alınması		(1,863)	(3,199)
Qeyri-maddi aktivlərin alınması		(863)	(316)
İnvestisiya fəaliyyəti üzrə istifadə edilmiş xalis pul vəsaitləri		(2,726)	(3,515)
Maliyyələşdirmə fəaliyyətindən əldə edilmiş pul vəsaiti			
Subordinasiyalı borclardan daxilolmalar		6,112	1,113
Maliyyələşdirmə fəaliyyətindən əldə edilmiş xalis pul vəsaitləri		6,112	1,113
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentlərinə valyuta məzənnələrinin dəyişməsinin təsiri		20,513	(611)
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentlərində xalis artım/(azalma)		33,149	(854)
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri, dövrün əvvəlinə		8,423	9,277
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri, dövrün sonuna	5	41,572	8,423

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

1. Əsas fəaliyyət

Bank VTB (Azərbaycan) Açıq Səhmdar Cəmiyyəti ("Bank") Azərbaycan Respublikasının qanunları əsasında 14 dekabr 1993-ci il tarixində "AF-Bank" ASC kimi təsis edilmişdir. Bank 22 oktyabr 1993-cü il tarixində Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankı ("ARMB") tərəfindən verilmiş 162 qeydiyyat nömrəli ümumi bank lisenziyası əsasında fəaliyyət göstərir.

Bank əhalidən əmanətlər alır və kreditlər verir, Azərbaycanda və xaricə pul vəsaitlərinin köçürülməsini həyata keçirir, valyuta mübadiləsi aparır və kommərsiya və pərakəndə müştərilərə digər bank xidmətləri göstərir.

Bank 29 dekabr 2006-cı il tarixli "Əmanətlərin sığortalanması haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununda nəzərdə tutulan əmanətlərin sığortalanması üzrə dövlət proqramında iştirak edir. Sığorta, Bank ödəmə qabiliyyətini itirərsə və ARMB-nin bank lisenziyası geri çağırılsa, Bankın öhdəliyini əhatə edir.

27 oktyabr 2007-ci ildə Kiprdə Balmwell Limited MMC və Nies Ventures Limited MMC kimi qeydiyyata alınmış iki şirkət keçmiş səhmdarlardan Bankdakı səhmlərin 99.8%-ni almışdır. 31 iyul 2008-ci il və 9 noyabr 2009-cu il tarixlərində "Bank VTB" ASC (Rusiya Federasiyası) ("Ana şirkət") və "Ata Holding" ASC Nies Ventures Limited MMC-dən və Balmwell Limited MMC-dən Bankdakı səhmlərin, müvafiq olaraq, 51%-ni və 48.99%-ni almışdır.

Bankın Azərbaycan Respublikasında 15 filialı var (2014-cü ildə: 13 filial). 31 dekabr 2015-ci il tarixinə Bankın 526 işçisi var idi (2014-cü ildə: 457).

Bank Azərbaycan Respublikası, Bakı şəhəri, Xətai prospekti, 38 hüquqi ünvanında qeydiyyata alınmışdır.

31 dekabr 2015-ci və 2014-cü il tarixlərində Bankın səhmdar kapitalı aşağıdakı səhmdarlara məxsus olmuşdur:

Səhmdar	2015-ci il, %	2014-cü il, %
"Bank VTB" ASC (Rusiya Federasiyası)	51.00	51.00
"Ata Holding" ASC	48.99	48.99
Kamilov Əşrəf	0.01	0.01
Cəmi	100.00	100.00

Hazırkı maliyyə hesabatlarının tarixinə Bankın əsas nəzarət hüququna malik olan tərəfi "Bank VTB" ASC (Rusiya Federasiyası) vasitəsilə Rusiya Federasiyasının hökumətidir.

2. Hesabatların tərtibatının əsası

Ümumi məsələlər

Hazırkı maliyyə hesabatları Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartları ("MHBS") əsasında hazırlanmışdır. Maliyyə hesabatları, aşağıdakı mühasibat uçotu prinsiplərində göstərilənlər istisna olmaqla, ilkin dəyər prinsipi əsasında hazırlanmışdır.

Azərbaycan manatı Bankın hesabat və funksional valyutasıdır. Digər valyutalarla aparılmış əməliyyatlar xarici valyuta ilə əməliyyatlar kimi uçota alınır. Hazırkı maliyyə hesabatları, səhmlərin dəyəri və xüsusi olaraq qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, min Azərbaycan manatı ("AZN") ilə təqdim edilir.

Maliyyə hesabatının təqdimatı

Bank maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatını likvidliyə uyğun olaraq geniş şəkildə təqdim edir. Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatın (cari) tarixindən sonra 12 ay ərzində və Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatın (uzunmüddətli) tarixindən sonra 12 aydan uzun müddət ərzində bərpə və ya ödənişlər üzrə analiz 20-ci Qeyddə təqdim edilir.

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

3. Mühüm mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı

Mühasibat uçotu prinsiplərində dəyişikliklər

31 dekabr 2015-ci il tarixinə maliyyə hesabatlarının hazırlanması üçün qəbul edilmiş mühasibat uçotu prinsipləri, yeni standartlar və standartlara dəyişikliklərin qəbul edilməsi, o cümlədən həmin dəyişikliklərin nəticəsində aşağıda icmal edilən standartlara düzəlişlərin edilməsi halları istisna olmaqla, keçən il maliyyə hesabatlarının hazırlanması üçün qəbul edilmiş prinsiplərə uyğundur. Bank 1 yanvar 2015-ci il tarixindən və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlərə tətbiq edilən aşağıdakı düzəlişlər edilmiş MHBS-ləri və BMHŞK şərhələrini qəbul etmişdir:

16 sayılı MUBS "Əmlak, qurğu və avadanlıq" və 38 sayılı MUBS "Qeyri-maddi aktivlər"

Düzəliş retrospektiv qaydada tətbiq edilir və göstərir ki, aktiv ümumi və ya xalis balans dəyəri ilə müşahidə edilə bilən məlumatlara istinad etməklə yenidən qiymətləndirilə bilər. Bundan əlavə, yığılmış köhnəmə və amortizasiya aktivin ümumi və balans dəyəri arasındakı fərkdir. Bank cari dövrdə hər hansı yenidən qiymətləndirmə düzəlişlərini qeydə almamışdır.

13 sayılı MHBS "Ədalətli dəyərin ölçülməsi"

Düzəliş perspektiv qaydada tətbiq edilir və göstərir ki, 13 sayılı MHBS-nin əhatə dairəsindən portfelin istisna edilməsi maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəliklərindən əlavə 9 sayılı MHBS (və ya müvafiq hallarda 39 sayılı MUBS) ilə əhatə edilən sair müqavilələrə də aiddir. Bank 13 sayılı MHBS-nin əhatə dairəsindən portfelin istisna edilməsini tətbiq etmir.

24 sayılı MUBS "Əlaqəli tərəflər haqqında məlumatların açıqlanması"

Düzəliş retrospektiv qaydada tətbiq edilir və göstərir ki, idarə edən müəssisə (rəhbər heyətin xidmətlərini göstərən müəssisə) barəsində məlumatlar açıqlanmalı olan əlaqəli tərəfdir. Bundan əlavə, idarə edən müəssisənin xidmətlərindən istifadə edən müəssisə idarəetmə xidmətləri üçün çəkilmiş xərcləri açıqlamalıdır. Bu düzəliş Banka təsir edə bilməz, belə ki, əvvəlki dövrlərdə və 2015-ci il ərzində heç bir digər müəssisədən idarəetmə xidməti alınmamışdır.

Ədalətli dəyərin ölçülməsi

Bank maliyyə alətlərini, o cümlədən satış üçün mövcud olan qiymətli kağızları və törəmə alətləri hər hesabat tarixində ədalətli dəyərle ölçür. Bundan əlavə, amortizasiya dəyəri ilə ölçülmüş maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri 21 sayılı Qeyddə təqdim edilir.

Ədalətli dəyər ölçmə tarixində bazar iştirakçıları arasında aparılan müntəzəm əməliyyat zamanı aktivin satılması üçün alına bilən və ya öhdəliyi köçürmək üçün ödənilə bilən məbləğdir. Ədalətli dəyər ölçülərkən aktivin satılması və ya öhdəliyin köçürülməsi əməliyyatının aşağıdakı yerlərdən birində aparılması ehtimal edilir:

- ▶ aktivin və ya öhdəliyin əsas bazarı; və ya;
- ▶ əsas bazar olmayanda, aktivin və ya öhdəliyin ən əlverişli bazarı.

Bankın əsas və ya ən əlverişli bazara çıxışı olmalıdır. Aktivin və ya öhdəliyin ədalətli dəyəri bazar iştirakçıları aktivini və ya öhdəliyi qiymətləndirərkən istifadə etdiyi fərziyyələri istifadə etməklə ölçülməlidir və bu zaman ehtimal edilməlidir ki, bazar iştirakçıları öz hərəkətlərində ən yaxşı iqtisadi mənafeələrini güdürlər. Qeyri-maliyyə aktivinin ədalətli dəyəri ölçülərkən bazar iştirakçısının aktivini maksimal və ən yaxşı şəkildə istifadə etməklə və ya onu maksimal və ən yaxşı şəkildə istifadə edəcək digər bazar iştirakçısına satmaqla iqtisadi fayda əldə etmək qabiliyyəti nəzərə alınır.

Bank mövcud şəraitdə münasib olan və ədalətli dəyəri ölçmək üçün kifayət qədər məlumatları olan, müvafiq bazar məlumatlarını maksimal istifadə edən və müşahidə edilməyən məlumatların istifadəsini minimuma endirən qiymətləndirmə üsullarını istifadə edir.

Maliyyə hesabatlarında ədalətli dəyəri ölçülən və ya təqdim edilən bütün aktivlər və öhdəliklər ədalətli dəyərin ölçülməsi üçün ümumiyyətlə əhəmiyyətli olan ən aşağı səviyyəli giriş məlumatları əsasında ədalətli dəyər iyerarxiyasının daxilində aşağıda təsvir olunan kateqoriyalara bölünür:

- ▶ Səviyyə 1 – oxşar aktivlər və ya öhdəliklər üçün fəal bazarlarda bazar qiymətləri (təshih edilməmiş) mövcud olanlar.
- ▶ Səviyyə 2 – ədalətli dəyərin ölçülməsi üçün əhəmiyyətli olan ən aşağı səviyyəli giriş məlumatları birbaşa və ya dolayısı ilə müşahidə edilən qiymətləndirmə üsulları.
- ▶ Səviyyə 3 – ədalətli dəyərin ölçülməsi üçün əhəmiyyətli olan ən aşağı səviyyəli giriş məlumatları müşahidə edilməyən qiymətləndirmə üsulları

Maliyyə hesabatlarında dövrü şəkildə tanınan aktivlər və öhdəliklər üçün Bank hər hesabat dövrünün sonunda kateqoriyalara bölməni yenidən qiymətləndirərək iyerarxiyanın daxilində Səviyyələr arasında köçürmələrin baş verib-vermədiyini müəyyən edir (ədalətli dəyərin ölçülməsi üçün ümumiyyətlə əhəmiyyətli olan ən aşağı səviyyəli giriş məlumatları əsasında).

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

3. Mühüm mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı (davamı)

Maliyyə aktivləri

İlkin tanıma

39 sayılı MUBS-un əhatə etdiyi maliyyə aktivləri müvafiq qaydada Ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və ya zərərdə əks olunan maliyyə aktivləri, kreditlər və debitor borcları, ödəmə müddəti tamamlanana qədər saxlanılan alətlər və ya satış üçün mövcud olan maliyyə alətlərinə təsnif edilir. Bank maliyyə aktivlərini ilkin tanıma zamanı təsnifləşdirir və sonra aşağıda təsvir olunan müəyyən hallarda maliyyə aktivlərini yenidən təsnif edə bilər.

Tanıma tarixi

Maliyyə aktivlərinin bütün müntəzəm alışları və satışları alqı-satqı tarixində, yəni Bank aktivini almaq öhdəliyini üzərinə götürdüyü tarixdə tanınır. Müntəzəm alış və ya satış əməliyyatlarına qanunvericiliklə və ya bazar razılaşmaları ilə ümumi şəkildə müəyyən edilmiş müddət ərzində aktivlərin çatdırılmasını tələb edən maliyyə aktivlərinin alınması və ya satılması daxildir.

Müştərilərə verilmiş kreditlər

Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar müəyyən edilmiş və ya müəyyən edilə bilən tarixlərdə müştəridən kvotasiya edilməmiş qeyri-derivativ debitor borcunu əldə etmək və ya yaratmaq məqsədilə avans ödənişi aparılanda əks etdirilir. Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar dəyərsizləşmə ehtiyatını çıxarmaqla amortizasiya hesablanmış dəyərlə uçota alınır. Amortizasiya hesablanmış dəyər satınalma zamanı tətbiq edilən endirimi və ya əlavə qiyməti və effektiv faiz dərəcəsi metodunun ayrılmaz hissəsi olan haqq və xərcləri nəzərə almaqla hesablanır. Dəyərsizləşmədən yaranan zərərlər ümumi gəlir haqqında hesabatda "faiz hesablanan aktivlər üzrə dəyərsizləşmə xərci" kimi tanınır.

Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri

Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri kassada olan pul vəsaitləri, ARMB-dən alınacaq məbləğlər (məcburi ehtiyatları çıxarmaqla) və ödəmə müddəti verildiyi tarixdən etibarən doxsan gündən artıq olmayan və müqavilə yüklülüyündən azad olan kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər daxildir.

Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankında məcburi ehtiyatlar

ARMB-də AZN və xarici valyuta ilə mütləq pul qalıqları amortizasiya hesablanmış dəyərlə uçota alınır və Bankın gündəlik əməliyyatlarının maliyyələşdirilməsi üçün istifadə edilə bilməyən və buna görə də pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabatın tərkibində pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri kimi tanınmayan faizsiz mütləq ehtiyat qalıqlarından ibarətdir.

Tөрәмә maliyyə alətləri

Adi fəaliyyətində Bank müxtəlif төрәмә maliyyə alətlərindən, o cümlədən xarici valyuta ilə forvard, svop və opsiyon alətlərindən istifadə edir. Belə maliyyə aktivləri ticarət məqsədləri üçün saxlanılır və ədalətli dəyərlə əks etdirilir. Ədalətli dəyər bazar kotirovkaları və ya cari bazarı, müvafiq alətin müqavilə qiymətlərini və ya digər amilləri nəzərdə tutan qiymətləndirmə modelləri əsasında müəyyən edilir. Müsbət ədalətli dəyəri olan төрәмә alətlər aktivlərin tərkibində, mənfəət ədalətli dəyəri olanlar isə öhdəliklərin tərkibində əks etdirilir. Bu alətlərdən irəli gələn gəlir və zərərlər mənfəət və ya zərərlərdə, alətin xüsusiyyətindən asılı olaraq, ticarət qiymətli kağızlarından xalis gəlirlər/(zərərlər) və ya xarici valyuta ilə əməliyyatlar üzrə xalis gəlirlər/(zərərlər) kimi əks etdirilir.

Digər maliyyə alətlərinin tərkibinə daxil olan төрәмә alətlər bu hallarda ayrıca төрәмә alətlər kimi tanınır və ədalətli dəyərlə əks etdirilir ki, onların iqtisadi xüsusiyyətləri və riskləri əsas müqavilələrin xüsusiyyət və riskləri ilə sıx bağlı olmasın, əsas müqavilələrin özü isə ticarət məqsədləri üçün nəzərdə tutulmasın və ya mənfəət və ya zərər vasitəsilə ədalətli dəyərlə yenidən qiymətləndirilməsin. Əsas müqavilədən ayrılmış tərkibə daxil olan төрәмә alətlər ticarət portfelinin tərkibində ədalətli dəyərlə uçota alınır və bu zaman ədalətli dəyerdə bütün dəyişikliklər mənfəət və ya zərərdə əksini tapır.

Borc vəsaitləri

Buraxılmış maliyyə alətləri və ya onların komponentləri o halda öhdəlik kimi təsnif edilir ki, müqavilə razılaşmasının mahiyyəti Bankın üzərinə aşağıdakı öhdəliklərdən birinin qoyulması ilə nəticələnsin: sahibə pul vəsaitləri və ya digər maliyyə aktivini çatdırmaq və ya öhdəliyi müəyyən məbləğdə pul vəsaitinin və ya digər maliyyə aktivinin müəyyən sayda xüsusi kapital alətlərinə mübadilə etməkdən fərqli olan yolla ödəmək. Belə alətlərə Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı və digər kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər, müştəri hesabları və subordinasiyalı kreditlər daxildir. İlkin tanınmadan sonra borclar amortizasiya olunmuş dəyərlə, effektiv faiz metodundan istifadə etməklə ölçülür. Gəlir və zərərlər mənfəət və ya zərərdə borclar silindikdə, eləcə də amortizasiyanın hesablanması prosesində əks etdirilir.

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

3. Mühüm mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı (davamı)

Əməliyyat lizinqi – Bank lizinqlən qismində

Lizinq obyektlərinin mülkiyyət hüququ ilə əlaqədar risk və gəlirlər lizinqverən tərəfindən Banka ötürülmədikdə aktivlərin lizinqi əməliyyat lizinqi hesab olunur. Əməliyyat lizinqi əsasında ödənişlər lizinqin müddəti ərzində bərabər çıxılmalar metoduna əsasən digər əməliyyat xərclərinin tərkibinə daxil edilir. Ödəniləcək potensial icazə haqları ödənilmədi dövrün xərcləri kimi tanınır.

Maliyyə alətlərinin ilkin tanınmada ölçülməsi

İlkin tanınma zamanı maliyyə alətləri ədalətli dəyərle ölçülür, ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və ya zərərdə əks olunmayan alətlərdə birbaşa aid edilən haqq və xərcləri nəzərə almaqla düzəlişlər edilir.

Adətən, ilkin tanınmada maliyyə alətinin ədalətli dəyərinin ən yaxşı sübutu əməliyyat qiymətidir. Bank ilkin tanınmada ədalətli dəyərin əməliyyat qiymətindən fərqli olduğunu müəyyən edərsə, onda:

- ▶ ədalətli dəyər fəal bazarda oxşar aktivlər və ya öhdəliklərin kotirovkaları ilə sübuta yetirilirsə (yəni Səviyyə 1 giriş məlumatları) və ya yalnız müşahidə edilə bilən bazarlarda əldə edilən məlumatları istifadə edən qiymətləndirmə üsullarına əsaslanırsa, Bank ilkin tanınmada ədalətli dəyər və əməliyyat qiyməti arasındakı fərqi gəlir və ya zərər kimi tanıyır;
- ▶ bütün digər hallarda maliyyə alətinin ilkin qiymətləndirməsində ilkin tanınmada ədalətli dəyər və əməliyyat qiyməti arasındakı fərqi təxirə salmaq üçün düzəliş aparılır. İlkin tanınmadan sonra Bank bu təxirə salınmış fərqi gəlir və ya xərc kimi yalnız giriş məlumatları müşahidə edilə biləndə və ya alət uçotdan çıxarılanda tanıyır.

Maliyyə aktivlərinin dəyərsizləşməsi

Maliyyə aktivinin və ya maliyyə aktivləri qrupunun dəyərsizləşməsi ehtimalına dair obyektiv sübutların olub-olmamasını müəyyən etmək üçün Bank hər hesabat tarixində qiymətləndirmə aparır. Maliyyə aktivi və ya maliyyə aktivləri qrupu yalnız və yalnız aktiv ilk dəfə əks etdirildikdən sonra baş vermiş bir və ya bir neçə hadisə nəticəsində dəyərsizləşmənin obyektiv sübutu olanda (baş vermiş "zərər hadisəsi") və ya bu zərər hadisəsi (və ya hadisələri) maliyyə aktivi və ya maliyyə aktivləri qrupundan gözlənilən və etibarlı şəkildə qiymətləndirilə bilən pul vəsaitləri hərəkətlərinə təsir göstərəndə dəyərsizləşmiş hesab edilir. Dəyərsizləşmənin sübutlarına borcalanın və ya borcalanlar qrupunun mühüm maliyyə çətinlikləri ilə rastlaşması, faizlərin və ya əsas məbləğin ödənilməsi öhdəliklərini pozması, yüksək müflisləşmə və ya digər maliyyə yenidənqurması ehtimalı ilə qarşılaşmasına dair sübutlar, habelə müşahidə edilən bazar məlumatları əsasında qiymətləndirilən gələcək pul vəsaitləri hərəkətində ölçülə bilən azalmaya (misal üçün vaxtı keçmiş ödənişlərin səviyyələrində dəyişikliklərə və ya aktivlər üzrə zərərlərlə uzlaşan iqtisadi şəraitlərə) dair sübutlar daxildir.

Kredit təşkilatlarının öhdəlikləri və müştərilərə verilmiş kreditlər

Kredit təşkilatlarının öhdəlikləri və müştərilərə verilmiş kreditlərlə bağlı Bank əvvəlcə fərdi olaraq mühüm maliyyə aktivləri üçün fərdi və fərdi olaraq mühüm olmayan maliyyə aktivləri üçün məcmu şəkildə dəyərsizləşməyə dair obyektiv sübutların olub-olmamasını qiymətləndirir. Bank mühüm olub-olmamasından asılı olmayaraq fərdi şəkildə qiymətləndirilmiş maliyyə aktivi üçün dəyərsizləşməyə dair obyektiv sübutun olmaması qərarına gələrsə, həmin aktivi analogi kredit riski xüsusiyyətlərinə malik olan maliyyə aktivləri qrupuna daxil edir və onların dəyərsizləşmə baxımından qiymətləndirilməsini məcmu şəkildə aparır. Dəyərsizləşmə baxımından qiymətləndirilməsi fərdi şəkildə aparılmış və dəyərsizləşmə zərərləri əks etdirilmiş aktivlər dəyərsizləşmə baxımından məcmu şəkildə qiymətləndirməyə daxil edilmir.

Dəyərsizləşmə zərərlərinin çəkilməsinin obyektiv sübutu olarsa, zərərin məbləği aktivlərin balans dəyəri ilə qiymətləndirilmiş gələcək pul vəsaitləri hərəkətinin cari dəyəri (hələ çəkilməmiş gələcəkdə gözlənilən kredit zərərləri nəzərə alınmadan) arasında fərq kimi ölçülür. Aktivin balans dəyəri ehtiyat hesabının istifadə edilməsi hesabına azalır və zərərin məbləği mənfəət və ya zərərdə əks etdirilir. Faiz gəlirləri azaldılmış balans dəyəri üzrə, aktiv üzrə ilkin effektiv faiz dərəcəsi əsasında hesablanmağa davam edir. Kreditlər və müvafiq ehtiyat kreditin qaytarılmasının realistik perspektivləri olmayanda və bütün təminat reallaşdırıldıqda və ya Bankın mülkiyyətinə keçdikdə silinir. Əgər növbəti ildə qiymətləndirilmiş dəyərsizləşmə zərərinin məbləği dəyərsizləşmə tanındıqdan sonra baş vermiş hadisə nəticəsində artır və ya azalırsa, əvvəl tanınmış dəyərsizləşmə zərəri ehtiyat hesabında düzəliş apararaq əks etdirilir. Gələcək silinmə sonradan bərpa edilirsə, bərpa məbləği mənfəət və ya zərərdə və ya digər ümumi gəlirdə əks etdirilir.

Qiymətləndirilmiş gələcək pul vəsaitləri hərəkətinin cari dəyəri maliyyə aktivinin ilkin effektiv faiz dərəcəsi ilə diskont edilir. Kredit dəyişən faiz dərəcəsi ilə verilmişdirsə, dəyərsizləşmə zərərinin ölçülməsi üçün diskontun dərəcəsi, cari effektiv faiz dərəcəsi olacaqdır. Girov qoyulmuş maliyyə aktivləri üzrə qiymətləndirilmiş gələcək pul vəsaitləri hərəkətinin cari dəyərinin hesablanması, girov aktivinin özgəninkiləşdirilməsinin mümkün olub-olmamasından asılı olmayaraq, girovun alınması və satılması ilə bağlı məsrəfləri çıxmaqla girov aktivinin özgəninkiləşdirilməsindən irəli gələn pul vəsaitləri hərəkətlərini əks etdirir.

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

3. Mühüm mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı (davamı)

Maliyyə aktivlərinin dəyərsizləşməsi (davamı)

Dəyərsizləşmənin məcmu şəkildə qiymətləndirilməsi məqsədilə maliyyə aktivləri Bankın daxili kredit reytingləri sistemi əsasında qruplara bölünür və bu zaman aktivin növü, iqtisadi sektoru, coğrafi mövqeyi, girovun növü, ödəniş vaxtının keçib-keçməməsi və digər müvafiq amillər kimi kredit riskinin xüsusiyyətləri nəzərə alınır.

Məcmu şəkildə dəyərsizləşmə baxımından qiymətləndirilmiş maliyyə aktivləri qrupu üzrə pul vəsaitlərinin gələcək hərəkətləri bu qrupa daxil olan aktivlərin kredit riski xüsusiyyətləri ilə analoji xüsusiyyətlərə malik olan aktivlər üzrə zərərlərlə bağlı tarixi məlumat əsasında müəyyən edilir. Zərərlərlə bağlı tarixi məlumatda həmin məlumatın aid olduğu illərdə təsir göstərməmiş cari şəraitlərin təsirini əks etdirmək və keçmiş müddətin hazırda mövcud olmayan şəraitlərinin təsirini istisna etmək məqsədilə müşahidə edilən cari bazar məlumatı əsasında düzəlişlər edilir. Gələcək pul vəsaitləri hərəkətlərində dəyişikliklərin qiymətləndirmələri hər il üçün müşahidə edilən bazarda müvafiq məlumatlardakı dəyişiklikləri (misal üçün işsizlik səviyyəsi, daşınmaz əmlakın qiymətləri, əmtəə qiymətləri, ödəniş statusunda dəyişikliklər və ya qrupun çəkdiyi zərərləri və ya onların həcmi əks etdirən digər amilləri) əks etdirir. Gələcək pul vəsaitləri hərəkətinin qiymətləndirilməsi üçün istifadə edilmiş metod və fərziyyələr müntəzəm qaydada yenidən baxılır ki, qiymətləndirilmiş zərərlərlə faktiki nəticələr arasındakı fərqlər azaldılsın.

Xarici valyuta ilə ifadə edilmiş kreditlərin dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyatın xarici valyuta ilə yenidən qiymətləndirilməsi

Xarici valyuta ilə ifadə edilmiş kreditlərin dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyat aid olduğu kreditlərlə eyni valyutada uçota alınır. Xarici valyuta ilə ifadə edilmiş kreditlərin dəyərsizləşməsi üzrə əvvəl tanınmış ehtiyatın yenidən qiymətləndirilməsindən gəlirlər və zərərlər mənfəət və ya zərər və digər ümumi gəlir haqqında hesabatda "Xarici valyuta ilə əməliyyatlar üzrə xalis gəlir/(zərərlər) – Məzənnə fərqi" maddəsi üzrə tanınır.

Kreditlərin restrukturizasiyası

İmkan dairəsində Bank girova yiyələnmək əvəzinə kredit şərtlərini dəyişdirməyə çalışır. Buna müqavilə ilə nəzərdə tutulmuş ödəniş müddətlərinin uzadılması və yeni kredit şərtlərinin razılaşdırılması daxildir.

Bu restrukturizasiyanın uçot qaydası aşağıda təqdim olunur:

- ▶ Kreditin valyutası dəyişmişdirsə, köhnə kredit uçotdan çıxarılır və yeni kredit tanınır.
- ▶ Kreditin restrukturizasiyası borcalanın maliyyə çətinlikləri ilə bağlı deyilsə, Bank aşağıda təsvir olunan maliyyə öhdəlikləri üçün tətbiq edilən eyni yanaşmadan istifadə edir.
- ▶ Kreditin restrukturizasiya borcalanın maliyyə çətinlikləri ilə bağlıdırsa və kredit restrukturizasiyadan sonra dəyərsizləşirsə, Bank ilkin effektiv faiz dərəcəsindən istifadə etməklə diskont edilmiş yeni pul vəsaitlərinin hərəkətinin cari dəyəri ilə dövr üzrə ehtiyat xərclərində restrukturizasiyadan əvvəlki balans dəyəri arasında fərqi tanıyır. Restrukturizasiyadan sonra kredit dəyərsizləşməsə, Bank effektiv faiz dərəcəsini yenidən hesablayır.

Bütün meyarların qarşılınması və gələcək ödənişlərin mümkünlüyündən əmin olmaq məqsədilə Bankın rəhbərliyi restrukturizasiya edilmiş kreditləri daim nəzərdən keçirir. Belə kreditlər fərdi və ya məcmu qaydada dəyərsizləşməyə məruz qalmaqda davam edir və onların ödənilən dəyəri kredit üzrə ilkin və ya cari effektiv faiz dərəcəsini istifadə etməklə hesablanır.

Maliyyə aktivlərinin və öhdəliklərinin uçotdan çıxarılması

Maliyyə aktivləri

Maliyyə aktivini (və ya müvafiq hallarda maliyyə aktivinin bir hissəsi və ya analoji maliyyə aktivləri qrupunun bir hissəsi) aşağıdakı hallarda balansda əks etdirilmir:

- ▶ aktivdən pul vəsaitlərini almaq hüquqlarının vaxtı başa çatmışdır;
- ▶ Bank özünün aktivdən pul vəsaitlərini almaq hüquqlarını üçüncü tərəfə köçürmüş və ya aktivdən pul vəsaitlərini almaq hüququnu saxlayaraq, onları "tranzit" razılaşması əsasında tam məbləğdə və çox yubanmadan ödəmək öhdəliyini götürmüşdür; və
- ▶ Bank: (a) aktiv üzrə risk və sərəmələrin əksəriyyətini köçürmüş; (b) aktiv üzrə risk və sərəmələrin böyük hissəsini köçürməmiş və ya özündə saxlamamış, lakin onlar üzrə nəzarət hüququnu köçürmüşdür.

Bank aktivdən pul vəsaitləri hərəkətini almaq hüququnu köçürmüş və aktiv üzrə risk və sərəmələrin əksəriyyətini nə köçürməmiş, nə onları özündə saxlamamış, nə də aktiv üzrə nəzarət hüququnu köçürməmişdirsə, aktiv, Bankın həmin aktivdə davam edən iştirakı müqabilində əks etdirilir. Köçürülmüş aktiv üzrə zəmanət formasında aktivdə iştirakın davam etməsi aktivin ilkin balans dəyəri ilə Bankdan tələb oluna biləcək maksimal ödəniş məbləğindən az olanı ilə ölçülür.

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

3. Mühüm mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı (davamı)

Maliyyə aktivlərinin və öhdəliklərinin uçotdan çıxarılması (davamı)

Aktivdə iştirak, köçürülmüş aktiv üzrə yazılı və/və ya satın alınmış opsiyon (o cümlədən netto əsasla ödənilən opsiyon və ya analoji alət) formasında davam edirsə, Bankın davam edən iştirakının həcmi köçürülən aktivin Bank tərəfindən geri alınacaq dəyərini bərabərdir. Lakin ədalətli dəyərle qiymətləndirilən aktiv üzrə yazılı put-opsionu (o cümlədən netto əsasla ödənilən opsiyon və ya analoji alət) istisna təşkil edir və bu halda Bankın davam edən iştirakının həcmi, köçürülən aktivin ədalətli dəyəri və opsiyonun icra qiymətindən az olanı ilə məhdudlaşır.

Maliyyə öhdəlikləri

Maliyyə öhdəliyi müvafiq öhdəlik icra edildikdə, ləğv edildikdə və ya vaxtı başa çatdıqda uçotdan çıxarılır.

Mövcud olan bir maliyyə öhdəliyi eyni kreditor qarşısında tam fərqli şərtlərlə digəri ilə əvəz edildikdə və ya mövcud öhdəliyin şərtlərinə əhəmiyyətli düzəlişlər edildikdə, belə əvəz etmə və ya düzəliş ilkin öhdəliyin tanınmasının dayandırılmasını və yeni öhdəliyin tanınmasını tələb edir və müvafiq balans dəyərlərindəki fərqlər mənfəət və ya zərər və digər ümumi gəlir haqqında hesabatda əks etdirilir.

Maliyyə zəmanətləri

Adi fəaliyyətində Bank akkreditivlər, zəmanətlər və akseptlərdən ibarət olan maliyyə zəmanətləri verir. Maliyyə zəmanətləri maliyyə hesabatlarında ilk öncə ədalətli dəyərle "Digər öhdəliklər" maddəsində alınmış komissiya haqqı məbləğində əks etdirilir. İlk əks etdirmədən sonra Bankın hər bir zəmanət üzrə öhdəliyi aşağıdakı məbləğlərdən yuxarı olanı ilə ölçülür: amortizasiya hesablanmış komissiya haqqı və zəmanətdən irəli gələn maliyyə öhdəliyinin ödənilməsi üçün tələb olunan məsrəflərin ən yaxşı qiyməti.

Maliyyə zəmanətləri ilə bağlı öhdəliyin artması mənfəət və ya zərərdə nəzərə alınır. Alınmış komissiya haqqı mənfəət və ya zərər və digər ümumi gəlirdə zəmanətin müddəti üzrə bərabər hissələrə bölünməklə əks etdirilir.

Vergilər

Cari mənfəət vergisi xərci Azərbaycan Respublikasının qanunları əsasında hesablanır.

Təxirə salınmış vergi aktivləri öhdəlik metodundan istifadə etməklə müvəqqəti fərqlər üzrə hesablanır. Təxirə salınmış mənfəət şirkətlərin birləşməsi olmayan əməliyyat zamanı qüvvəyə gələn və ya aktiv və ya öhdəliyin ilkin tanınmasından irəli gəlməyəndə və əməliyyat zamanı nə uçot mənfəətinə, nə də vergiyə cəlb edilən mənfəətə və ya zərərə təsir göstərmədiyi hallarda, təxirə salınmış mənfəət vergisi aktivlərinin və öhdəliklərinin vergi bazası və onların maliyyə hesabatları məqsədləri üçün balans dəyərləri arasında bütün müvəqqəti fərqlər üzrə müəyyən edilir.

Təxirə salınmış vergi aktivləri yalnız bu dərəcədə müəyyən edilir ki, çıxılan müvəqqəti fərqlərin istifadə edilə bilməsi üçün vergiyə cəlb edilən mənfəətin mövcud olması ehtimalı olsun. Təxirə salınmış mənfəət vergisi aktivləri və öhdəlikləri, hesabat tarixinə qüvvədə olan və ya əsas etibarlı ilə qüvvədə olan vergi dərəcələri və vergi qanunları əsasında aktivlərin satıldığı və ya öhdəliklərin yerinə yetirildiyi müddətdə tətbiq edilən vergi dərəcələri ilə ölçülür.

Bundan əlavə, Bankın əməliyyatları ilə bağlı Azərbaycanda ƏDV, əmlak vergisi, mənbədə tutulan vergi və s. kimi müxtəlif əməliyyat vergiləri tutulur. Bu vergilər ümumi və inzibati xərclərin tərkibinə daxil edilir.

Əmlak və avadanlıq

Əmlak və avadanlıq, gündəlik xidmət xərcləri istisna olmaqla, yığılmış köhnəlməni və hər hansı tanınmış dəyərsizləşmə zərərini çıxmaqla ilkin dəyəri ilə tanınır. Tanıma meyarına uyğun gələndə, əmlak və avadanlıqların bir hissəsinin əvəz etdirilməsi xərcləri yaranan zaman həmin dəyərə daxil edilir.

Əmlak və avadanlığın balans dəyəri dəyərsizləşmə baxımından balans dəyərinin qaytarılmayacağını göstərən hadisələr baş verəndə və ya şəraitlər dəyişəndə yenidən qiymətləndirilir.

Aktiv istifadə edilmək üçün hazır olduğu andan bu aktiv üzrə köhnəlmə hesablanmağa başlayır. Köhnəlmə aktivlərin balans dəyərlərini aşağıda göstərilən proqnozlaşdırılan istifadə müddətləri üzrə bərabər hissələrə bölməklə hesablanır:

	<u>Faiz</u>
İcarəyə alınmış aktivlərin əsaslı təmiri	20%-33%
Kompüterlər	25%
Mebel və avadanlıq	25%
Nəqliyyat vasitələri	25%
Digər əmlak və avadanlıq	20%

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

3. Mühüm mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı (davamı)

Əmlak və avadanlıq (davamı)

Aktivlərin qalıq dəyərləri, istifadə müddətləri və metodlar yenidən baxılaraq, hər maliyyə ilinin sonunda lazım olduqca yeniləşdirilir.

Təmir və rekonstruksiya xərcləri çəkildikcə xərclərə aid edilir və kapitalaşdırılmalı olduğu hallar istisna olmaqla, digər əməliyyat xərclərinə daxil edilir.

Qeyri-maddi aktivlər

Qeyri-maddi aktivlər kompüter proqramlarından və lisenziyalardan ibarətdir. Ayrıca alınmış qeyri-maddi aktivlər ilk olaraq ilkin dəyəri ilə tanınır. İkinci tanımadan sonra qeyri-maddi aktivlər yığılmış amortizasiyanı və yığılmış dəyərsizləşmə zərərlerini çıxarmaqla ilkin dəyəri ilə əks etdirilir. Qeyri-maddi aktivlərin istifadə müddətləri məhdud və ya qeyri-məhdud müddətlər kimi müəyyən edilmişdir. Məhdud istifadə müddəti olan qeyri-maddi aktivlərə 3-10 illik istifadə müddəti üzrə amortizasiya hesablanır və həmin qeyri-maddi aktivlər üzrə mümkün dəyərsizləşmə əlamətləri mövcud olanda dəyərsizləşmə baxımından qiymətləndirmə aparılır. Qeyri-müəyyən müddəti olan qeyri-maddi aktivlər üzrə amortizasiya dövrləri və metodları ən azından hər maliyyə ilinin sonunda yenidən baxılır.

Ehtiyatlar

Bank, keçmiş hadisələr nəticəsində hüquqi və ya işgüzar praktikadan irəli gələn öhdəliklərə malik olduqda, bu öhdəliklərin yerinə yetirilməsi üçün iqtisadi resursların sərf olunmasının ehtimalı böyük olduqda və öhdəliklərin məbləği kifayət qədər dəqiq ehtimal edilə bildikdə, ehtiyatları uçota alınır.

Mülkiyyətə alınmış girov

Müəyyən hallarda girov ödənilməmiş kreditlər üzrə tutmanın yönləndirilməsindən sonra mülkiyyətə alınır. Mülkiyyətə alınmış girov ən aşağı balans dəyəri və xalis satış dəyərində ölçülür və hesabatlarda "Digər aktivlər" daixində göstərilir.

Səhmdar kapitalı

Adi səhmlər səhmdar kapitalı kimi təsnif edilir. Şirkətlərin birləşməsi istisna olmaqla, yeni səhmlərin buraxılması ilə birbaşa bağlı olaraq üçüncü tərəflərə ödənişlərə çəkilən xərclər kapitalın tərkibində həmin emissiya nəticəsində əldə edilmiş məbləğin azalması kimi əks etdirilir. Əldə edilmiş vəsaitlərin ədalətli dəyərinin buraxılmış səhmlərin nominal dəyərindən artıq məbləği əlavə kapital kimi əks etdirilir.

Dividendlər

Dividendlər, yalnız hesabat tarixindən gec olmayaraq elan edildiyi halda, öhdəlik kimi əks etdirilir və hesabat tarixinə kapitalın məbləğindən çıxılır. Dividendlər haqqında məlumat hesabat tarixindən əvvəl və eləcə də hesabat tarixindən sonra, lakin maliyyə hesabatları təsdiq edildikdən əvvəl təklif və ya elan edildikdə açıqlanır.

Şərti aktivlər və öhdəliklər

Şərti öhdəliklər maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda əks etdirilmir, lakin onların ödənilməsi üçün ehtiyatların xərclənməsi ehtimalı az olanda, maliyyə hesabatlarında açıqlanır. Şərti aktivlər maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda əks etdirilmir, lakin onlarla bağlı iqtisadi faydaların daxil olması ehtimal ediləndə maliyyə hesabatlarında açıqlanır.

Gəlir və xərclərin tanınması

Gəlir Bank tərəfindən iqtisadi səmərənin əldə edilməsi ehtimal ediləndə və xərclər etibarlı şəkildə ölçülə biləndə tanınır. Gəlirin tanınması üçün aşağıdakı xüsusi tanıma meyarları da qarşılanmalıdır.

Faiz və analogi gəlir və xərclər

Ticarət aktivləri və ya satış üçün mövcud olan aktivlər kimi təsnif edilmiş faiz hesablanan qiymətli kağızlar və amortizasiya olunmuş dəyəri ilə qiymətləndirilən bütün maliyyə alətləri üzrə faiz gəlirləri və ya xərcləri effektiv faiz dərəcəsi ilə tanınır. Həmin dərəcə qiymətləndirilən gələcək pul vəsaitləri ödənişlərini və ya daxilolmalarını maliyyə alətinin ehtimal edilən istifadə müddəti və ya daha qısa müddət ərzində maliyyə aktivinin və ya öhdəliyinin xalis balans dəyərində diskontlaşdırır. Hesablama zamanı maliyyə aləti üzrə bütün müqavilə şərtləri (misal üçün əvvəlcədən ödəmə imkanı), eləcə də alətlə bilavasitə bağlı olan və effektiv faiz dərəcəsinin tərkib hissəsi olan bütün haqlar və əlavə xərclər nəzərə alınır, lakin gələcək kredit zərərləri nəzərə alınmır. Bank maliyyə aktivləri və ya öhdəlikləri üzrə ödəniş və daxilolmalara dair qiymətləndirmələrinə yenidən baxdıqda, həmin aktiv və öhdəliklərin balans dəyərində düzəlişlər edir. Düzəliş edilmiş balans dəyəri ilkin effektiv faiz dərəcəsi əsasında hesablanır və balans dəyərində dəyişiklik faiz gəliri və ya xərci kimi tanınır.

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

3. Mühüm mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı (davamı)

Gəlir və xərclərin tanınması (davamı)

Maliyyə aktivinin və ya analoji maliyyə aktivləri qrupunun qeydə alınmış dəyəri dəyərsizləşmə zərərinə görə azalarsa, faiz gəliri, yeni balans dəyərinə ilkin effektiv faiz dərəcəsini tətbiq etməklə əks etdirilir.

Haqq və komissiya gəliri

Bank haqq və komissiya gəlirini müştərilərə göstərdiyi müxtəlif xidmətlərdən əldə edir.

► Müəyyən müddət ərzində xidmətlərin göstərilməsindən əldə edilmiş haqlar

Müəyyən müddət ərzində xidmətlərin göstərilməsindən əldə edilmiş haqlar həmin müddət üzrə də hesablanır. Bu haqlara aşağıdakı xidmətlərin göstərilməsi üçün komissiya gəliri daxildir: ekspert xidmətləri və müəyyən ipoteka kreditlərinin verilməsi üzrə komissiyalar. İstifadə edilməsi ehtimal edilən kreditlər üzrə kredit öhdəliyi haqları və kreditlərlə bağlı digər haqlar təxirə salınır (artan xərclərlə birlikdə) və kredit üzrə effektiv faiz dərəcəsinə düzəliş kimi tanınır.

► Əməliyyat xidmətlərinin göstərilməsindən haqq gəliri

Bu haqlara aşağıdakı xidmətlərin göstərilməsindən komissiya gəliri daxildir: pul vəsaitlərinin çıxarışları, məsləhətçi xidmətləri, hesablaşma əməliyyatları, plastik kartlarla əməliyyatlar üzrə haqlar və s. Bu haqlar və ya haqların komponentləri müəyyən fəaliyyət nəticələri ilə əlaqəlidir və müvafiq meyar yerinə yetirildikdə tanınır.

Xarici valyutanın çevrilməsi

Maliyyə hesabatları Bankın funksional və təqdimat valyutası olan Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir. Xarici valyutalarla aparılan əməliyyatlar ilk öncə əməliyyat tarixində qüvvədə olan valyuta məzənnəsi ilə funksional valyutaya çevrilir. Xarici valyuta ilə olan monetar aktivlər və öhdəliklər hesabat tarixinə məzənnədən istifadə etməklə funksional valyutaya çevrilir. Xarici valyutalarla olan əməliyyatların çevrilməsindən yaranan bütün fərqlər mənfəət və ya zərərdə və digər ümumi gəlirdə "Xarici valyuta ilə əməliyyatlar üzrə xalis gəlir/(zərərlər) – Məzənnə fərqi" maddəsi üzrə tanınır. Xarici valyuta ilə olan və ilkin dəyəri ilə qiymətləndirilən qeyri-monetar maddələr əməliyyat tarixinə mövcud olan məzənnəyə görə çevrilir. Xarici valyuta ilə olan və ədalətli dəyərlə qiymətləndirilən qeyri-monetar maddələr ədalətli dəyərin təyin edildiyi tarixdə mövcud olan məzənnəyə görə çevrilir.

Xarici valyuta ilə əməliyyatın müqavilə məzənnəsi ilə ARMB-nin həmin əməliyyat tarixinə rəsmi məzənnəsi arasında fərqlər xarici valyuta ilə əməliyyatlar üzrə xalis gəlirə/(zərərlərə) daxil edilir. 31 dekabr 2015-ci il və 31 dekabr 2014-cü il tarixlərinə ARMB-nin rəsmi məzənnəsi aşağıdakı kimi olmuşdur:

	31 dekabr 2015-ci il	31 dekabr 2014-cü il
ABŞ dolları/AZN	1.5594	0.7844
Avro/AZN	1.7046	0.9522
Rusiya rublu/AZN	0.0216	0.0133

Qəbul edilmiş, lakin hələ qüvvəyə minməmiş standart və şərtlər

Bankın maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatlarının buraxılması tarixinə qədər buraxılmış, lakin hələ qüvvəyə minməmiş standart və şərtlər aşağıda açıqlanır. Bank müvafiq hallarda, bu standartlar qüvvəyə mindiyi zaman onları qəbul etmək niyyətindədir.

9 sayılı MHBS "Maliyyə alətləri"

2014-cü ilin iyul ayında MUBSK 9 sayılı "Maliyyə alətləri" adlı MHBS-nin yekun versiyasını buraxmışdır. Bu versiya maliyyə alətləri layihəsinin bütün mərhələlərini əks etdirir və 39 sayılı "Maliyyə alətləri: tanıma və ölçmə" adlı MUBS-u və 9 sayılı MHBS-nin bütün əvvəlki versiyalarını əvəz edir. Standart təsnifləşdirmə və ölçmə, dəyərsizləşmə və hedcinqin uçotu üzrə yeni tələbləri təqdim edir.

9 sayılı MHBS 1 yanvar 2018-ci il tarixində və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlərə tətbiq edilir. Erken tətbiq etməyə icazə verilir. Əvvəlki dövrlərə tətbiq edilməsi tələb edilir, lakin müqayisəli məlumatın təqdim edilməsi məcburi deyil. İlk dəfə tətbiq etmənin tarixi 1 fevral 2015-ci il tarixindən əvvəl olduğu halda 9 sayılı MHBS-nin əvvəlki (2009, 2010 və 2013-cü illərin) versiyalarının erkən tətbiqinə icazə verilir. 9 sayılı MHBS-nin qəbul edilməsi Bankın maliyyə aktivlərinin təsnifatı və ölçülməsinə təsir edəcək, lakin Bankın maliyyə öhdəliklərinin təsnifatı və ölçülməsinə heç bir təsir göstərməyəcək. Bank təsirin həcmi müəyyən etmək məqsədilə perspektiv elementlər daxil olmaqla, bütün məntiqi və təsdiqedic məlumatları nəzərdən keçirməklə daha təfəssilatlı təhlil aparmalıdır.

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

3. Mühüm mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı (davamı)

Qəbul edilmiş, lakin hələ qüvvəyə minməmiş standart və şərtlər (davamı)

15 sayılı MHBS "Müştərilərlə müqavilələrdən gəlirlər"

15 sayılı MHBS 2014-cü ilin may ayında buraxılmış və müştərilərlə müqavilələrdən irəli gələn gəlirlərə tətbiq ediləcək 5 mərhələli modeli tətbiq edir. "İcarələr" adlı 17 sayılı MUBS-un əhatə dairəsində icarə müqavilələri, "Sığorta müqavilələri" adlı 4 sayılı MHBS-nin əhatə dairəsində sığorta müqavilələri və "Maliyyə alətləri: tanıma və ölçülmə" adlı 39 sayılı MUBS-un (və ya "Maliyyə alətləri" adlı 9 sayılı MHBS, erkən tətbiq edildikdə) əhatə dairəsində maliyyə alətləri və digər müqavilə hüquqları və öhdəliklərindən irəli gələn gəlirlər 15 sayılı MHBS-nin əhatə dairəsinə daxil olmur və müvafiq standartla idarə edilir.

15 sayılı MHBS-yə görə gəlirlər müəssisənin müştəriyə göndərdiyi mallar və ya xidmətlər əvəzində alınması gözlənilən vəsaiti əks etdirən məbləğdə tanınır. 15 sayılı MHBS-nin prinsipləri gəlirlərin ölçülməsi və tanınmasına daha strukturlu yanaşmanın tətbiqini təmin edir.

Gəlirlər üzrə yeni standart bütün müəssisələrə tətbiq edilir və MHBS-nin gəlirlərin tanınması üzrə bütün cari tələblərini əvəz edir. Standart 1 yanvar 2017-ci il tarixində başlayan və bu tarixdən sonrakı illik dövrlərə retrospektiv qaydada tam və ya düzəlişlər edilmiş şəkildə tətbiq edilməlidir. Erkən tətbiqetməyə icazə verilir. Bank hazırda 15 sayılı MHBS-nin təsirini qiymətləndirir və yeni standartı tələb edilən tarixdə qəbul etməyi planlaşdırır.

16 sayılı MUBS-a və 38 sayılı MUBS (Düzəlişlər) "Münasib köhnəlmə və amortizasiya metodlarına aydınlığın gətirilməsi"

Düzəlişlər 16 sayılı MUBS-un və 38 sayılı MUBS-un aşağıdakı prinsipinə aydınlıq gətirir: gəlirlər aktivin istifadəsi vasitəsilə sərf edilmiş iqtisadi faydaların deyil, biznesin (aktivin daxil olduğu) həyata keçirilməsindən əldə edilən iqtisadi faydaların sxemini əks etdirir. Nəticədə, gəlirlərə əsaslanan metod əmlak, qurğu və avadanlıq üzrə köhnəlmənin hesablanması üçün istifadə edilə bilməz və yalnız çox məhdud hallarda qeyri-maddi aktivlər üzrə amortizasiya hesablamaq üçün istifadə edilə bilər. Düzəlişlər 1 yanvar 2016-cı il tarixində və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlərə perspektiv qaydada tətbiq edilir. Erkən tətbiqetməyə icazə verilir. Bank uzunmüddətli aktivlər üzrə amortizasiya hesablamaq üçün gəlirlərə əsaslanan metoddan istifadə etmir, buna görə də bu düzəlişlərin Banka təsir göstərməsi gözlənilmir.

2012-2014-cü illərdə MHBS-yə illik təkmilləşdirmələr

Təkmilləşdirmələr 1 yanvar 2016-cı il tarixində və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlərdə qüvvəyə minir. Bunlara aşağıdakılar daxildir:

7 sayılı MHBS "Maliyyə alətləri: açıqlamalar – əvəzləşdirmə haqqında məlumatların açıqlanmasının qısaldılmış aralıq maliyyə hesabatlarına tətbiq edilməsi"

2011-ci ilin dekabr ayında 7 sayılı MHBS-yə düzəliş edilərək maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəliklərinin qarşılıqlı əvəzləşdirilməsi qaydası əlavə edilmişdir. 7 sayılı MHBS göstərir ki, düzəlişin qüvvəyə minməsi və düzəlişə keçid tarixinə "müəssisə bu düzəlişi 1 yanvar 2013-cü il tarixində və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlərdə və həmin illik dövrlərə daxil olan aralıq dövrlərdə tətbiq etməlidir. Lakin aralıq hesabatlarda açıqlamalar haqqında 34 sayılı MUBS-a bu tələb daxil deyildir və həmin məlumatların qısaldılmış aralıq maliyyə hesabatlarında açıqlanmasının tələb edilib-edilməməsi aydın deyildir. Düzəlişə görə, "illik dövrlərə daxil olan aralıq dövrlərdə" ifadəsi çıxarılır və bununla 7 sayılı MHBS-yə uyğun açıqlamaların qısaldılmış aralıq maliyyə hesabatında tələb edilmədiyini izah edilir. Düzəliş 1 yanvar 2016-cı il tarixində başlayan və bu tarixdən sonrakı illik dövrlərə retrospektiv şəkildə tətbiq edilməlidir. Erkən tətbiqetməyə icazə verilir.

12 sayılı MUBS "Mənfəət vergisi"

2016-cı ilin yanvar ayında MUBSK "Mənfəət vergisi" adlı 12 sayılı MUBS-a düzəlişlər buraxılmışdır. Bu düzəlişlər təcrübədə rastlanan fərqliliklə bağlı məsələləri həll etmək məqsədilə ədalətli dəyərlə ölçülən borc alətləri ilə əlaqədar təxirə salınmış vergi aktivlərinin uçot qaydalarını və realizasiya olunmamış zərərler üzrə təxirə salınmış aktivlərin tanınmasını izah edir. Müəssisələr 1 yanvar 2017-ci il tarixində və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlərdə düzəlişləri tətbiq etməlidir. Erkən tətbiq edilməyə icazə verilir. Bu düzəlişlərin Banka hər hansı təsiri gözlənilmir.

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

4. Mühüm mühasibat uçotu mühakimələri və ehtimalları

Maliyyə hesabatlarının hazırlanması rəhbərlik tərəfindən mühakimə, qiymətləndirmə və fərziyyələrin işlədilməsini tələb edir, bu isə mühasibat uçotu prinsiplərinin tətbiqinə və hesabata daxil edilən gəlirlərin, xərclərin, aktivlərin və öhdəliklərin məbləğlərinə öz təsirini göstərir. Faktiki nəticələr bu qiymətləndirmələrdən fərqlənə bilər.

Qiymətləndirmələr və fərziyyələr daim nəzərdən keçirilir. Mühasibat uçotu ehtimallarına düzəlişlər həmin ehtimallar yenidən baxıldığı dövrdə və aidliyi gələcək dövrlərdə tanınır. Bu məlumatın açıqlanması izahedici mühüm mühasibat uçotu prinsiplərini (Qeyd 2) və maliyyə riskinin idarə edilməsini (Qeyd 20) tamamlayır.

İstifadə edilən ən vacib mühakimə və ehtimallar aşağıda təsvir olunur:

Maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri

Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda əks etdirilmiş maliyyə aktivlərinin və maliyyə öhdəliklərinin ədalətli dəyərləri fəal bazardan əldə edilə bilməyəndə, onlar riyazi modellərin işlədilməsini daxil edən müxtəlif qiymətləndirmə mexanizmlərindən istifadə etməklə müəyyən edilir. Bu modellər üçün giriş məlumatları mümkün olanda müşahidə edilə bilən bazardan götürülür, mümkün olmayanda isə ədalətli dəyərlərin müəyyən edilməsi üçün müəyyən dərəcədə mühakimələrin istifadə edilməsi tələb olunur.

Kreditin dəyərsizləşməsi üçün ehtiyat

Bank müntəzəm qaydada kreditlərinin dəyərsizləşmə baxımından təhlilini aparır. Bank borcalan maliyyə çətinlikləri ilə qarşılaşdığı və analoji borcalanlar haqqında kifayət qədər faktiki məlumatlar olmadığı hallarda dəyərsizləşmə zərərələrinin qiymətləndirilməsində təcrübəyə əsaslanan mühakimələrdən istifadə edir. Eynilə, Bank qrupa daxil olan borcalanların öhdəlikləri ödəmək statusunda mənfəi dəyişikliklərə və ya qrupun daxilində aktivlər üzrə öhdəliklərin yerinə yetirilməməsi ilə əlaqəli olan dövlət və ya yerli iqtisadi şəraitlərin dəyişməsinə işarə edən müşahidə edilən məlumatlar əsasında gələcək pul vəsaitləri hərəkətlərində dəyişiklikləri qiymətləndirir. Rəhbərlik kreditlər və debitor borcları qrupu üzrə analoji kredit riski və obyektiv dəyərsizləşmə sübutları olan aktivlərlə bağlı zərərələrin strukturu haqqında tarixi məlumatlar əsasında qiymətləndirmələrdən istifadə edir. Bank cari şəraitləri əks etdirmək məqsədilə kreditlər və ya debitor borcları qrupu üçün müşahidə edilən məlumatlarda düzəliş aparmaq üçün təcrübəyə əsaslanan mühakimələrdən istifadə edir.

31 dekabr 2015-ci il tarixinə maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda tanınmış kreditin dəyərsizləşməsi üçün ehtiyatın məbləği 63,022 AZN (2014-cü il: 11,668 AZN) olmuşdur. Daha ətraflı məlumat 7-ci Qeyddə təqdim edilir.

Rəhbərlik müntəzəm olaraq girovun bazar dəyərini nəzərdən keçirir. Rəhbərlik, cari şəraitləri əks etdirmək məqsədilə, girovun ədalətli dəyərində düzəliş aparmaq məqsədilə təcrübəli mühakimələrindən və müstəqil rəyindən istifadə edir. Tələb olunan girovun məbləği və növü tərəf-müqabilin kredit risklərinin qiymətləndirilməsindən asılıdır.

Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatların ilkin tanınması

Adi fəaliyyətində Bank əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar aparır. 39 sayılı MUBS maliyyə alətlərinin ilk öncə ədalətli dəyərləri əsasında tanınmasını tələb edir. Müəyyən əməliyyatlar fəal bazarda aparılmadığı təqdirdə, onların bazar və ya qeyri-bazar faiz dərəcələri ilə qiymətləndirilməsini müəyyən etmək üçün mühakimələr tətbiq edilir. Mühakimə aidliyi olmayan şəxslər arasında oxşar əməliyyatlar üçün qiymətlərin təyin edilməsi və effektiv faiz dərəcəsinin təhlili əsasında verilir.

Təxirə salınmış vergi aktivləri

Təxirə salınmış vergi aktivləri müvafiq vergi ödənişinin realizasiya olunması mümkün olan dərəcədə qeydə alınır. Gələcək vergi tutulan mənfəət və gələcəkdə mümkün olan vergi faydasının məbləği rəhbərliyin hazırladığı orta müddətli biznes plana və bundan sonra ekstrapolyasiya vasitəsilə əldə edilmiş nəticələrə əsaslanır. Biznes plan Rəhbərliyin mövcud şəraitdə məntiqi hesab olunan gözləmələrinə əsaslanır.

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

5. Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri

Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri aşağıdakılardan ibarətdir:

	2015	2014
Kassada olan pul vəsaitləri	13,626	3,425
Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankında cari hesablar	3,668	1,798
Digər banklarda cari hesablar	24,278	3,200
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	41,572	8,423

Digər banklarda cari hesablara rezident və qeyri-rezident banklarda, müvafiq olaraq, 8,174 AZN (2014-cü il: 78 AZN) və 16,104 AZN (2014-cü il: 3,122 AZN) məbləğində faiz hesablanmayan müxbir hesabların qalıqları daxildir.

6. Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər

Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər aşağıdakılardan ibarətdir:

	2015	2014
ARMB-də blok edilmiş cari hesab	48,185	-
Banklara verilmiş kreditlər	1,687	1,131
Digər məbləğlər	89	45
	49,961	1,176
Çıxılsın: dəyərsizləşmə üçün ehtiyat	(1,687)	(871)
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	48,274	305

31 dekabr 2015-ci il tarixinə ARMB-də 48,185 min AZN (2014-cü il: sıfır) məbləğində blok edilmiş cari hesab ARMB qarşısında borc öhdəlikləri üzrə blok edilmiş vəsaitlərdən ibarətdir (Qeyd 12).

31 dekabr 2015-ci il tarixinə banklararası kreditlərə orta effektiv illik faiz dərəcəsi 10% olmaqla (2014-cü il: 12%) bir (2014-cü il: iki) rezident bankda yerləşdirilmiş 1,687 AZN (2014-cü il: 1,131 AZN) məbləğində banklararası kreditlər daxildir.

Digər məbləğlər hesablaşma əməliyyatlarını və zəmanətlər üzrə təminatı təmin etmək məqsədilə yerləşdirilmiş, blok edilmiş məbləğlərdən ibarətdir.

Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər üzrə dəyərsizləşmə xərci üçün ehtiyatda hərəkət aşağıda göstərilir:

	2015	2014
1 yanvar	(871)	(888)
Məzənnə fərqi dəyişikliklərin təsiri	(883)	-
Bərpa	17	17
31 dekabr	(1,687)	(871)

31 dekabr 2013-ci il tarixində Bank bir yerli kommersiya bankında effektiv illik faiz dərəcəsi ildə 10% olmaqla 888 AZN məbləğini banklararası kreditə yerləşdirmişdir. Keçən hesabat dövrünün sonuna kredit tam dəyərsizləşmişdir. Cari hesabat dövrü ərzində 17 AZN (2014-cü il: 17 AZN) ödənilmişdir. Kredit qalığında və müvafiq olaraq ehtiyatın məbləğində müvafiq artma AZN-in ABŞ dollarına qarşı təxminən 98% devalvasiyası ilə bağlıdır.

7. Müştərilərə verilmiş kreditlər

Müştərilərə verilmiş kreditlər aşağıdakılardan ibarətdir:

	2015	2014
Kiçik müəssisələrə verilmiş kreditlər	152,710	96,222
Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər	114,203	67,384
Korporativ kreditlər	93,036	56,871
Avtokreditlər	67,382	60,532
Müştərilərə verilmiş kreditlər, ümumi	427,331	281,009
Çıxılsın: dəyərsizləşmə üçün ehtiyat	(63,022)	(11,668)
Müştərilərə verilmiş kreditlər, xalis	364,309	269,341

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

7. Müştərilərə verilmiş kreditlər (davamı)

Bankın daxili təsnifatına uyğun olaraq, illik dövryyəsi rəhbərliyin müəyyən etdiyi konkret həddən yuxarı olan fərdi sahibkarlar Bankın korporativ kredit portfelinə daxil edilir.

31 dekabr 2015-ci il tarixinə cəmi kreditlərin 71%-i (2014-cü il: 56.5%) xarici valyuta ilə ifadə edilmişdir. Ötən ilə nisbətən xarici valyuta ilə ifadə edilmiş kredit portfelində artıma əsasən 21 fevral 2015-ci il və 21 dekabr 2015-ci il tarixlərində Azərbaycan manatının əsas valyutalara nisbətə təxminən, müvafiq olaraq, 34% və 48% devalvasiya etməsi səbəb olmuşdur.

Müştərilərə verilmiş kreditlərin dəyərsizləşməsi üçün ehtiyat

Müştərilərə verilmiş kreditlərin dəyərsizləşməsi üçün ehtiyatda hərəkət kredit sinifləri üzrə aşağıdakı kimi olmuşdur:

	2015				Cəmi
	Avtokreditlər	Korporativ kreditlər	Kiçik müəssisələrə verilmiş kreditlər	Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər	
1 yanvar 2015-ci il	5,584	2,720	522	2,842	11,668
İl üzrə xərc	7,396	7,632	13,146	15,837	44,011
Məzənnədə dəyişikliklərin təsiri	3,807	1,039	425	957	6,228
İl üzrə bərpa olunmuş ehtiyat	-	1,115	-	-	1,115
31 dekabr 2015-ci il	16,787	12,506	14,093	19,636	63,022
Fərdi şəkildə dəyərsizləşmiş	7	11,821	12,062	719	24,609
Ümumi şəkildə dəyərsizləşmiş	16,780	685	2,031	18,917	38,413
	16,787	12,506	14,093	19,636	63,022
Fərdi şəkildə qiymətləndirilmiş dəyərsizləşmə ehtiyatı çıxılmazdan əvvəl fərdi şəkildə dəyərsizləşməsi müəyyən edilmiş kreditlərin ümumi məbləği	26	45,045	43,218	804	89,316
	2014				Cəmi
	Avtokreditlər	Korporativ kreditlər	Kiçik müəssisələrə verilmiş kreditlər	Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər	
1 yanvar 2014-cü il	1,494	1,323	647	769	4,233
İl üzər xərc/(bərpa)	4,090	1,397	(125)	2,073	7,435
31 dekabr 2014-cü il	5,584	2,720	522	2,842	11,668
Fərdi şəkildə dəyərsizləşmiş	129	1,560	285	526	2,500
Ümumi şəkildə dəyərsizləşmiş	5,455	1,160	237	2,316	9,168
	5,584	2,720	522	2,842	11,668
Fərdi şəkildə qiymətləndirilmiş dəyərsizləşmə ehtiyatı çıxılmazdan əvvəl fərdi şəkildə dəyərsizləşməsi müəyyən edilmiş kreditlərin ümumi məbləği	129	5,549	708	526	6,912

Fərdi şəkildə dəyərsizləşmiş kreditlər

31 dekabr 2015-ci il tarixində başa çatan il üzrə fərdi şəkildə dəyərsizləşmə ehtiyatları tanınmış kreditlər üzrə hesablanmış faiz gəliri 9,410 AZN (2014-cü il: 975 AZN) təşkil etmişdir.

ARMB-nin tələblərinə uyğun olaraq kreditlər İdarə Heyətinin təsdiqi ilə və müəyyən hallarda müvafiq məhkəmə qərarı ilə silinə bilər.

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

7. Müştərilərə verilmiş kreditlər (davamı)

Girovlar və kreditlərin gücləndirilməsi üçün digər vasitələr

Tələb olunan girovun məbləği və növü biznes tərəfdaşının kredit riskinin qiymətləndirilməsindən asılıdır. Girov növlərinin münasibliyi və qiymətləndirmə parametrlərinə dair qaydalar tətbiq edilir.

Alınmış girovların əsas növləri aşağıdakılardır:

- ▶ Müəssisələrə verilmiş kreditlərin verilməsi üçün daşınmaz əmlak və ticarət debitor borcları, üçüncü tərəflərin zəmanətləri.
- ▶ Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər üçün pul vəsaitləri, müştərilərə kreditlə satılmış malları üzrə girov hüququ, üçüncü tərəflərin zəmanətləri və yaşayış mülkləri üzrə girovlar.
- ▶ Avtokreditlər üçün pul vəsaitləri, nəqliyyat vasitələri üzrə girovlar və üçüncü tərəflərin zəmanətləri.

Rəhbərlik girovun bazar dəyərində nəzarət edir, müvafiq razılaşmalara uyğun olaraq əlavə girov tələb edir və kreditin dəyərsizləşməsi üçün ehtiyatın adekvatlığını nəzərdən keçirərək əldə edilmiş girovun bazar dəyərində nəzarət edir.

Müştərilərə verilmiş kreditlərin konsentrasiyası

31 dekabr 2015-ci il tarixinə Bankın kreditlərin konsentrasiyası on (2014-cü il: on) ən iri üçüncü tərəf borcalanlara verilmiş 60,678 AZN məbləğində (ümumi kredit portfelinin 14%-i) olmuşdur (2014-cü il: 33,533 AZN və ya ümumi kredit portfelinin 12%-i). Bu kreditlər üzrə 11,926 AZN (2014-cü il: 945 AZN) məbləğində ehtiyat tanınmışdır.

Kreditlər əsas etibarilə Azərbaycanda aşağıdakı sənaye sektorları üzrə verilmişdir:

	2015	2014
Fiziki şəxslər	214,027	135,000
Xidmətlər	57,791	36,879
Ticarət müəssisələri	53,995	43,525
İstehsal	38,549	21,386
Nəqliyyat	31,842	16,568
Digər	22,283	17,618
Kənd təsərrüfatı və yeyinti sənayesi	3,273	5,468
Kredit təşkilatları	2,806	-
Enerji	1,560	600
Tikinti	1,205	3,965
Müştərilərə verilmiş kreditlər, ümumi	427,331	281,009

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

8. Əmlak və avadanlıqlar

Əmlak və avadanlıqlarda hərəkət aşağıdakı kimi olmuşdur:

	<i>İcarə mülkiyyəti</i>	<i>Kompüter avadanlıqları</i>	<i>Mebel və avadanlıqlar</i>	<i>Motorlu nəqliyyat vasitələri</i>	<i>Digər əmlak və avadanlıqlar</i>	<i>Cəmi</i>
İlkin dəyəri						
31 dekabr 2013-cü il	996	1,468	1,008	362	174	4,008
Əlavələr	982	555	507	92	65	2,201
Silinmələr	(14)	(14)	(24)	(29)	(55)	(136)
31 dekabr 2014-cü il	1,964	2,009	1,491	425	184	6,073
Əlavələr	872	1,205	381	74	48	2,580
Silinmələr	-	-	-	(37)	-	(37)
31 dekabr 2015-ci il	2,836	3,214	1,872	462	232	8,616
Yığılmış köhnəlmə						
31 dekabr 2013-cü il	(263)	(876)	(575)	(330)	(85)	(2,129)
Silinmələr	-	13	21	21	47	102
Köhnəlmə xərci	(433)	(237)	(186)	(24)	(38)	(918)
31 dekabr 2014-cü il	(696)	(1,100)	(740)	(333)	(76)	(2,945)
Silinmələr	-	-	-	7	-	7
Köhnəlmə xərci	(822)	(493)	(298)	(30)	(35)	(1,678)
31 dekabr 2015-ci il	(1,518)	(1,593)	(1,038)	(356)	(111)	(4,616)
Xalis balans dəyəri						
31 dekabr 2013-cü il	733	592	433	32	89	1,879
31 dekabr 2014-cü il	1,268	909	751	92	108	3,128
31 dekabr 2015-ci il	1,318	1,621	834	106	121	4,000

31 dekabr 2015-ci ildə, 1,980 AZN (2014-cü il: 1,381 AZN) məbləğində əmlak və avadanlıq tam köhnəlmişdir.

9. Qeyri-maddi aktivlər

	<i>Lisenzia</i>	<i>Kompüter proqramı</i>	<i>Cəmi</i>
İlkin dəyəri			
31 dekabr 2013-cü il	765	906	1,671
Əlavələr	209	104	313
Xaricəlmələr və silinmələr	(29)	(8)	(37)
31 dekabr 2014-cü il	945	1,002	1,947
Əlavələr	431	157	588
Xaricəlmələr və silinmələr	(632)	(222)	(854)
31 dekabr 2015-ci il	744	937	1,681
Yığılmış amortizasiya			
31 dekabr 2013-cü il	(186)	(262)	(448)
Xaricəlmələr və silinmələr	18	8	26
Amortizasiya xərci	(119)	(122)	(241)
31 dekabr 2014-cü il	(287)	(376)	(663)
Xaricəlmələr və silinmələr	326	143	469
Amortizasiya xərci	(313)	(130)	(443)
31 dekabr 2015-ci il	(274)	(363)	(637)
Xalis balans dəyəri			
31 dekabr 2013-cü il	579	644	1,223
31 dekabr 2014-cü il	658	626	1,284
31 dekabr 2015-ci il	470	574	1,044

31 dekabr 2015-ci ildə, 172 AZN (2014-cü il: 43 AZN) məbləğində qeyri-maddi aktivlər tam amortizasiya olunmuşdur.

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

10. Vergilər

Korporativ mənfəət vergisi xərci aşağıdakılardan ibarətdir:

	2015	2014
Cari vergi xərci	(100)	-
Təxirə salınmış mənfəət vergisi faydası/(xərci)	281	(1,425)
Mənfəət vergisi faydası/(xərci)	181	(1,425)

Azərbaycandakı hüquqi şəxslər ayrıca mənfəət vergisi bəyannamələrini təqdim etməlidirlər. 2015-ci və 2014-cü illərdə müəssisələr (o cümlədən banklar) üzrə standart mənfəət vergisi dərəcəsi 20% olmuşdur.

Effektiv mənfəət vergisi dərəcəsi yerli qanunvericiliyə uyğun mənfəət vergisi dərəcəsi ilə fərqlənir. Aşağıdakı cədvəldə yerli qanunvericilik əsasında mənfəət vergisi xərci faktiki xərclərlə tutuşdurulur:

	2015	2014
Vergidən əvvəlki (zərər)/ mənfəət	(36,706)	6,346
Yerli qanunvericiliyə uyğun olan mənfəət vergisinin dərəcəsi	20%	20%
Yerli qanunvericiliyə uyğun dərəcə ilə nəzəri mənfəət vergisi faydası/(xərci)	7,341	(1,269)
Daimi fərqlərin vergiyə təsiri	(550)	(213)
Tanınmamış təxirə salınmış vergi aktivləri	(6,685)	-
Digər	75	57
	181	(1,425)

31 dekabrda təxirə salınmış vergi aktivləri və öhdəlikləri və onların müvafiq illərdə hərəkəti aşağıdakı kimi olmuşdur:

	2013	<i>Mənfəət və ya zərər və digər ümumi gəlir haqqında hesabatda müvəqqəti fərqlərin yaranması və ləğv edilməsi</i>	2014	<i>Mənfəət və ya zərər və digər ümumi gəlir haqqında hesabatda müvəqqəti fərqlərin yaranması və ləğv edilməsi</i>	2015
Vergidən çıxılan müvəqqəti fərqlərin təsiri					
Digər öhdəliklər	116	136	252	(113)	139
Gələcək dövrlərə keçirilmiş vergi zərərləri	1,344	(1,249)	95	5,556	5,651
Qeyri-maddi aktivlər	-	-	-	71	71
Müştərilərə verilmiş kreditlər	-	-	-	1,008	1,008
Təxirə salınmış vergi aktivləri	1,460	(1,113)	347	6,522	6,869
Müştərilərə verilmiş kreditlər	(270)	(194)	(464)	464	-
Əmlak və avadanlıqlar	-	(55)	(55)	(8)	(63)
Qeyri-maddi aktivlər	(14)	6	(8)	8	-
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	(20)	14	(6)	(43)	(49)
Digər aktivlər	(12)	(83)	(95)	23	(72)
Təxirə salınmış vergi öhdəlikləri	(316)	(312)	(628)	444	(184)
Tanınmamış təxirə salınmış vergi aktivləri	-	-	-	(6,685)	(6,685)
Xalis təxirə salınmış mənfəət vergisi aktivləri/(öhdəlikləri)	1,144	(1,425)	(281)	281	-

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

11. Digər aktivlər və öhdəliklər

Digər aktivlər aşağıdakılardan ibarətdir:

	2015	2014
Ödənilməkdə olan məbləğlər	242	13
Digər alınacaq məbləğlər	160	250
Cəmi digər maliyyə aktivləri	402	263
Əmlakın, avadanlığın və qeyri-maddi aktivlərin alınması üçün avans ödənişi	792	1,205
Digər avans ödənişləri	343	315
Mülkiyyətə alınmış girov	2,823	1,552
Digər qeyri-maliyyə aktivləri	144	26
Cəmi digər qeyri-maliyyə aktivləri	4,102	3,098
Digər aktivlər	4,504	3,361

Digər öhdəliklər aşağıdakılardan ibarətdir:

	2015	2014
Peşəkar xidmətlər üçün ödəniləcək məbləğlər	160	176
Digər maliyyə öhdəlikləri	172	48
Cəmi digər maliyyə öhdəlikləri	332	224
İşçilərə ödəniləcək məbləğlər	541	983
Mənfəət vergisi istisna olmaqla ödəniləcək vergilər	155	259
Digər qeyri-maliyyə öhdəlikləri	41	34
Cəmi digər qeyri-maliyyə öhdəlikləri	737	1,276
Digər öhdəliklər	1,069	1,500

12. Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı və digər kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər

Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər aşağıdakılardan ibarətdir:

	2015	2014
Cari hesablar	192	1,649
Banklardan və ARMB-dən alınmış qısamüddətli kreditlər	133,410	60,130
Banklardan və ARMB-dən alınmış uzunmüddətli kreditlər	214,593	145,793
ARMB və digər kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	348,195	207,572

Cari hesablara Ana şirkətdə 187 AZN (2014-cü il: 77 AZN) məbləğində qalıq daxildir.

31 dekabr 2015-ci ildə Bankın Ana şirkətdən və ARMB-dən alınmış, cəmi əsas məbləği, müvafiq olaraq, 122,565 AZN (2014-cü il: 45,730 AZN) və 10,000 AZN olan qısamüddətli kredit borcları olmuşdur. Borclar ABŞ dolları, Rusiya rublu və AZN ilə ifadə edilir, orta illik faiz dərəcəsi ildə, müvafiq olaraq, 5.1%, 11% və 3% (2014-cü il: 5.4%, 11% və 9.4%) təşkil edir.

31 dekabr 2015-ci ildə Bankın Ana şirkətdən və ARMB-dən alınmış, cəmi əsas məbləği, müvafiq olaraq, 193,003 AZN (2014-cü il: 144,731 AZN) və 20,000 AZN olan uzunmüddətli kredit borcları olmuşdur. Borclar ABŞ dolları və AZN ilə ifadə edilir, orta illik faiz dərəcəsi ildə, müvafiq olaraq, 5.8% və 3.5% (2014-cü il: 5.5%) təşkil edir. Borcların müddəti 2017-2025-ci illərdə başa çatır.

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

13. Müştərilər qarşısında öhdəliklər

Müştərilər qarşısında öhdəliklərə aşağıdakılar daxildir:

	2015	2014
Cari hesablar	5,688	7,408
Müddətli depozitlər	81,051	18,410
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	86,739	25,818

31 dekabr 2015-ci il tarixində 43,171 AZN məbləğində və ya 50% (2014-cü il: 15,305 AZN və ya 59%) müştəri hesabları on (2014-cü il: on) ən iri müştəriyə məxsus olmuşdur.

31 dekabr 2015-ci il tarixində fiziki şəxs müştərilərin müddətli depozitləri üzrə orta illik faiz dərəcəsi 10.8% (2014-cü il: 10%), 31 dekabr 2015-ci ildə müəssisələrin müddətli depozitləri üzrə orta illik faiz dərəcəsi 7.7% (2014-cü il: 7.7%) olmuşdur.

Müştərilər qarşısında öhdəliklərin iqtisadi sektorlar üzrə təhlili aşağıda təqdim olunur:

	2015	2014
Fiziki şəxslər	69,594	11,629
Sığorta	16,118	10,142
İctimai təşkilatlar	402	76
Xidmət	256	1,093
Ticarət	213	1,958
Digər	156	920
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	86,739	25,818

14. Subordinasiyalı borclar

31 dekabr 2015-ci ildə Bankın əsas məbləği 16,796 AZN (2014-cü il: 5,376 AZN) olan, illik faiz dərəcəsi USD üzrə 10.9%, RUB üzrə 16% (2014-cü il: müvafiq olaraq, 7.16% və 16%) olan və müddəti 2019-2022-ci ildə (2014-cü il: 2019-2021-ci ildə) başa çatan beş (2014-cü il: dörd) subordinasiyalı borcu olmuşdur.

Borclar üzrə faiz hər rüb ödənilməli, əsas məbləğin qaytarılması isə ödəniş tarixlərində həyata keçirilməlidir. Müflislik və ya likvidasiya halında Bank tərəfindən bu borcun qaytarılması Bankın bütün digər kreditorlar üzrə ödənişlərinə subordinasiya edilir.

15. Kapital

31 dekabr 2015-ci və 2014-cü il tarixlərinə, hər bir səhmin nominal dəyəri 0.2 AZN olmaqla, elan edilmiş, buraxılmış və tam ödənilmiş adi səhmlərin sayı, müvafiq olaraq, 254,075,000 olmuşdur.

Azərbaycan qanunvericiliyinə uyğun olaraq Bankın səhmdarları növbəti hüquqlara malik olmalıdır: Bankın idarə edilməsində iştirak etmək, idarə heyətinə və icraçı orqanlarına üzv seçmək və seçilmək, Bankın fəaliyyətinə aid olan məlumat toplamaq, ildə bir dəfə illik hesabatlarla və hesablarla tanış olmaq, Səhmdarların Ümumi İclasının keçirilməsini tələb etmək, Bankın Səhmdarlarının Ümumi İclasının gündəliyinə düzəlişlərin edilməsini tələb etmək, Bankın fəaliyyəti üzrə auditin keçirilməsini tələb etmək və Bankın fəaliyyəti başa çatdığı təqdirdə, kreditorlarla hesablaşmalar aparıldıqdan və hesablanmış, lakin ödənilməmiş dividendlər ödənildikdən sonra qalmış Bank aktivlərinin bölüşdürülməsi nəticəsində pay almaq.

16. Təəhhüdlər və şərti öhdəliklər

Əməliyyat mühiti

Azərbaycan iqtisadi islahatları aparmağa və hüquqi, vergi və nizamlayıcı infrastrukturunu təkmilləşdirməyə davam edir. Azərbaycan iqtisadiyyatının gələcək sabitliyi önəmli dərəcədə islahat və dəyişikliklərdən, eləcə də hökumətin gördüyü iqtisadi, maliyyə və monetar tədbirlərinin effektivliyindən asılıdır.

Xam neftin qiymətinin xeyli aşağı düşməsinin nəticəsində Azərbaycan manatı ABŞ dollarına qarşı 21 fevral 2015-ci ildə 1 ABŞ dolları üçün 0.7862 AZN-dən 1.0500 AZN-dək və sonra 21 dekabr 2015-ci il tarixində 1 ABŞ dolları üçün 1.5500 AZN-dək devalvasiya etmişdir. İkinci devalvasiyadan sonra Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı Azərbaycan manatının üzən məzənnə dərəcəsinə keçməsinə elan etmişdir.

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

16. Təəhhüdlər və şərti öhdəliklər (davamı)

Əməliyyat mühiti (davamı)

Bu, bank sisteminin likvidliyinin pisləşməsi və kredit şərtlərinin sərtləşməsi ilə nəticələnmişdir. Hazırda iqtisadi artım, kapitalı əldə etmək imkanı və kapitalın dəyəri ilə bağlı Bankın gələcək nəticələrinə, maliyyə vəziyyətinə və biznes perspektivlərinə hazırda müəyyən edilə bilməyən şəkildə mənfi təsir göstərə bilən qeyri-müəyyənlilər mövcuddur. Belə mənfi təsirlər arasında kredit portfelinin keyfiyyətinin pisləşməsi də ola bilər ki, bu da ümitsiz kreditləri artırır və kreditlər üzrə girov dəyərini və investisiya qiymətli kağızları üzrə zərərləri azalda bilər.

Azərbaycan hökuməti cari iqtisadi çətinliklərə cavab olaraq islahatları sürətləndirmək və bank sistemini dəstəkləmək planlarını bəyan etmişdir.

Bankın rəhbərliyi cari şəraitdə baş verən bu cür dəyişiklikləri izləməkdədir və Bankın yaxın gələcəkdə fəaliyyətinin davamlılığı və inkişafını dəstəkləmək üçün lazım hesab etdiyi ehtiyat tədbirlərini görməkdədir.

Hüquqi məsələlər

Adi fəaliyyətində Bank məhkəmə iddiaları və şikayətlərinin obyektivi olur. Rəhbərlik hesab edir ki, belə iddia və ya şikayətlərdən irəli gələn öhdəlik (əgər olarsa) Bankın maliyyə vəziyyəti və ya gələcək əməliyyat nəticələrinə mühüm mənfi təsir göstərməyəcəkdir.

Vergilər

Azərbaycanın vergi qanunvericiliyi müxtəlif şərtlərə və tez-tez edilən dəyişikliklərə məruzdur. Bundan əlavə, Bankın əməliyyatları və fəaliyyətinə tətbiq edilən vergi qanunvericiliyinin vergi orqanları tərəfindən şərh edilməsi rəhbərliyin şərhini ilə üst-üstə düşməyə bilər. Azərbaycan Respublikasında son zamanlar baş vermiş hadisələr göstərir ki, vergi orqanları bu qanunvericiliyin şərh edilməsi və tətbiqində daha sərt mövqə tuta bilərlər, buna görə də gələcəkdə vergi orqanları Bankın əməliyyat və fəaliyyət növləri ilə bağlı əvvəl irəli sürmədikləri iddiaları irəli sürə bilərlər. Nəticə etibarlı ilə müvafiq orqanlar tərəfindən əlavə iri vergi, cərimə və faiz hesablanı bilər. Vergi yoxlamaları yoxlama aparmaq qərarı qəbul edildiyi ildən birbaşa əvvəlki üç maliyyə ili üzrə aparıla bilər. Son vergi yoxlaması 2015-ci ildə tamamlanmış və 2012-ci ildən 2015-ci ilədək olan dövrü əhatə etmişdir.

31 dekabr 2015-ci il tarixinə müvafiq qanunvericiliyin rəhbərlik tərəfindən tətbiq edilən şərhini münasibdir və Bankın vergi mövqələri qəbul ediləcəkdir.

ARMB əmsallarına uyğunlaşma

ARMB banklardan yerli standartlara uyğun olan maliyyə hesabatları əsasında hesablanmış müəyyən əmsallara uyğunlaşmağı tələb edir.

31 dekabr 2015-ci il tarixinə Bank aşağıdakılar istisna olmaqla, bütün əmsallara uyğun olmuşdur:

- Kredit riski təminatının bazar dəyəri həmin kredit riskinin 100%-indən az olanda və ya kreditlərin daşınmaz əmlak formasında təminatının bazar dəyəri kredit dəyərinin 150%-indən yuxarı olanda, bir borcalan və ya əlaqəli borcalanlar qrupu üzrə maksimal kredit riski əmsalı bankın cəmi kapitalının 20 faizindən artıq olmamalıdır. 31 dekabr 2015-ci il tarixinə Bankın əmsalı 77% olmuşdur.
- Kredit riski təminatının bazar dəyəri həmin kredit riskinin 100%-indən az olanda və ya kreditlərin daşınmaz əmlak formasında təminatının bazar dəyəri kredit dəyərinin 150%-indən aşağı olanda, bir borcalan və ya əlaqəli borcalanlar qrupu üzrə maksimal kredit riski əmsalı bankın cəmi kapitalının 7 faizindən artıq olmamalıdır. 31 dekabr 2015-ci il tarixinə Bankın əmsalı 22.42% olmuşdur.
- Bir bank olmayan maliyyə institutuna verilmiş kreditin əmsalı 1-ci dərəcəli kapitalın 7%-dən çox ola bilməz. 31 dekabr 2015-ci il tarixinə Bankın əmsalı 14% olmuşdur.
- Bank olmayan maliyyə institutuna verilmiş cəmi kreditlərin əmsalı cəmi kapitalın 30%-dən çox ola bilməz. 31 dekabr 2015-ci il tarixinə Bankın əmsalı 36% olmuşdur.
- 1-ci dərəcəli kapitalın adekvatlığı əmsalı. 31 dekabr 2015-ci il tarixinə Bankın əmsalı 3% olmuşdur.
- Cəmi kapitalın adekvatlığı əmsalı. 31 dekabr 2015-ci il tarixinə Bankın əmsalı 5% olmuşdur.

İl ərzində Bank bu uyğunsuzluqla bağlı hər ay ARMB-yə məlumat təqdim etmiş və heç bir zaman Banka qarşı hər hansı sanksiya tətbiq edilməmişdir. Rəhbərlik hesab edir ki, Banka qarşı gələcəkdə heç bir sanksiya tətbiq edilməyəcək.

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

16. Təəhhüdlər və şərti öhdəliklər (davamı)**Təəhhüdlər və şərti öhdəliklər**

31 dekabr tarixinə Bankın təəhhüdləri və şərti öhdəlikləri aşağıdakılardan ibarət olmuşdur:

	2015	2014
Kreditlə bağlı təəhhüdlər		
Zəmanətlər	1,968	2,489
İstifadə edilməmiş kredit üzrə təəhhüdlər	14,850	12,974
	16,818	15,463
Əsaslı məsrəflərlə bağlı təəhhüdlər	148	410
Təəhhüdlər və şərti öhdəliklər (girov çıxılmamışdan əvvəl)	16,966	15,873
Çıxılın – ehtiyatlar	(33)	(32)
Təəhhüdlər və şərti öhdəliklər	16,933	15,841

17. Xalis faiz gəliri

Xalis faiz gəliri aşağıdakılardan ibarətdir:

	2015	2014
Müştərilərə verilmiş kreditlər üzrə faiz gəliri	52,142	36,224
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər üzrə faiz gəliri	73	137
Amortizasiya olunmuş dəyərle uçota alınan maliyyə aktivləri üzrə faiz gəliri	52,215	36,361
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər üzrə faiz xərci	(15,651)	(8,886)
Müştəri hesabları üzrə faiz xərci	(4,087)	(1,273)
Amortizasiya olunmuş dəyərle uçota alınan maliyyə aktivləri üzrə faiz gəliri	(19,738)	(10,159)
Xalis faiz gəliri	32,477	26,202

18. Haqq və komissiya gəliri və xərci

Haqq və komissiya gəliri və xərci aşağıdakılardan ibarətdir:

	2015	2014
Nağd pul ilə aparılan əməliyyatlar	546	873
Plastik kart əməliyyatları	263	188
Konsaltinq və ekspert əməliyyatları	103	-
Hesablaşma əməliyyatları	100	76
Sənədi əməliyyatlar	92	106
Digər	383	204
Haqq və komissiya gəliri	1,487	1,447
Plastik kart əməliyyatları	(217)	(107)
Nağd pul ilə aparılan əməliyyatlar	(29)	(18)
Hesablaşma əməliyyatları	(28)	(20)
Sənədli əməliyyatlar	(25)	(22)
Digər	(43)	-
Haqq və komissiya xərci	(342)	(167)
Xalis haqq və komissiya gəliri	1,145	1,280

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

19. Əməliyyat xərcləri

Əməliyyat xərcləri aşağıdakılardan ibarətdir:

	2015	2014
Əmək haqqı və mükafatlar	9,187	7,958
Sosial sığorta xərcləri	2,022	1,768
İşçilərlə bağlı digər xərclər	304	254
İşçilər üzrə xərclər	11,513	9,980
Köhnəlmə və amortizasiya	2,121	1,159
İcarə	2,119	1,473
Mülkiyyətə alınmış girovun dəyərsizləşməsi	804	-
Rabite	522	355
Marketing və reklam	493	301
Hüquq və məsləhət xərcləri	403	208
Təhlükəsizlik xərcləri	385	185
Proqram təminatına çəkilən xərclər	331	214
Ofis təchizati	255	239
Əmlak və avadanlıqla bağlı təmir və texniki xidmət xərcləri	225	173
Biznes səfərləri ilə əlaqədar xərclər	171	161
Nümayəndəlik xərcləri	156	105
Əməliyyat vergiləri	71	161
Kommunal xərclər	92	55
Digər xərclər	785	184
Digər əməliyyat xərcləri	8,933	4,973
Cəmi əməliyyat xərcləri	20,446	14,953

20. Risklərin idarə edilməsi**Ön söz**

Öz fəaliyyətində Bank müxtəlif risklərə məruz qalır və bunları daimi müəyyən etmə, ölçmə və müşahidə etmə prosesləri, kredit limitlərinin müəyyən edilməsi və digər daxili nəzarət tədbirləri vasitəsilə idarə edir. Risklərin idarə edilməsi Bankın fəaliyyətinin mühüm hissəsini təşkil edir. Bankın hər bir əməkdaşı öz vəzifələri daxilində risklərə görə məsuliyyət daşıyır. Bank kredit riski, likvidlik riski, bazar riski və əməliyyat risklərinə məruz qalır.

Risk üzrə müstəqil nəzarət prosesinə mühitdə, texnologiyada və sənayedə dəyişikliklər kimi biznes riskləri daxil deyildir. Onlar Bankın strateji planlaşdırma prosesi vasitəsilə nəzarət altında saxlanılır.

Risklərin idarə olunması strukturu

İdarə Heyəti risklərin müəyyən edilməsi və nəzarət edilməsinə görə ümumi məsuliyyət daşıyır, lakin risklərin idarə olunması və izlənməsi üçün məsuliyyət daşıyan ayrıca müstəqil orqanlar mövcuddur.

Direktorlar Şurası

Direktorlar Şurası risklərin idarə olunmasında ümumi yanaşma, risk strategiyaları və prinsiplərinin təsdiq edilməsi üçün məsuliyyətlidir.

İdarə Heyəti

İdarə Heyəti Bankda ümumi risk prosesinə nəzarət etmək üçün məsuliyyət daşıyır.

Risk Komitəsi

Risk Komitəsi risk strategiyasının işlənilib hazırlanması və risk prinsipləri, konsepsiyası, siyasəti və limitlərinin tətbiqi üçün ümumi məsuliyyət daşıyır. Komitə fundamental audit məsələləri üçün məsuliyyətlidir və müvafiq risk qərarlarını idarə və nəzarət edir.

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

20. Risklərin idarə edilməsi (davamı)

Ön söz (davamı)

Risklərin idarə olunması

Risklərin idarə olunması bölməsi müstəqil nəzarət prosesini təmin etmək məqsədilə risklə bağlı prosedurların tətbiqi və dəstəklənməsi üçün məsuliyyət daşıyır. Bundan əlavə, risklərin idarə olunması bölməsi bütün Bankda risk prinsipləri, siyasəti və limitlərinə riayətin monitorinq edilməsinə görə məsuliyyət daşıyır.

Risklərə nəzarət

Risklərə Nəzarət Bölməsi bütün Bankda risk prinsipləri, qaydaları və limitlərinə əməl edilməsinə nəzarət edir. Hər bir təsərrüfat bölməsində risklərin müstəqil nəzarət edilməsinə, o cümlədən müəyyən edilmiş limitlərlə müqayisədə risk həcminin monitorinqinə və yeni məhsullar və strukturlaşdırılmış əməliyyatlarla bağlı risklərin qiymətləndirilməsinə görə məsuliyyətli olan müstəqil bölmə vardır. Bu bölmə risklərin ölçülməsi və hesabatların hazırlanması sistemlərində risklərin tutulmasını da təmin edir.

Bankın xəzinədarlığı

Bankın xəzinədarlığı Bank aktivlərinin və öhdəliklərinin idarə olunması, eləcə də ümumi maliyyə strukturu üçün məsuliyyət daşıyır. Bundan əlavə, xəzinədarlıq Bankın maliyyələşdirmə və likvidlik riskləri üçün məsuliyyət daşıyır.

Daxili audit

Daxili audit funksiyası hər il Bankda risklərin idarə olunması proseslərinin audit yoxlamasını apararaq, həm prosedurların münasibliyini, həm də Bankın prosedurlara riayət etməsini yoxlayır. Daxili audit bütün qiymətləndirmələrin nəticələrini rəhbərliklə müzakirə edir və nəticə və tövsiyələr haqqında Audit Komitəsinə hesabat verir.

Risklərin ölçülməsi və hesabatçılıq sistemləri

Bankın riskləri həm adi şəraitdə yaranması ehtimal edilən zərəri, həm də statistik modellər əsasında maksimal faktiki zərərlərin qiymətləndirilməsi olan gözlənilməyən zərərləri əks etdirən metoddan istifadə etməklə ölçülür. Modellər keçmiş təcrübədən əldə edilmiş və iqtisadi şəraitləri nəzərə almaqla düzəlişlər edilmiş ehtimallardan istifadə edir. Bundan əlavə, Bank baş verməsi ehtimal edilməyən ağır hadisələr əslində baş verdiyi təqdirdə daha pis hadisələrin ssenari modellərini hazırlayır.

Risklərin monitorinqi və nəzarət edilməsi ilk öncə Bankın müəyyən etdiyi limitlərə əsaslanır. Belə limitlər Bankın biznes strategiyasını və bazar mühitini, eləcə də Bankın qəbul etmək istədiyi risk səviyyəsini əks etdirir və bu zaman əsas diqqət ayrı-ayrı sahələrə yetirilir. Bundan əlavə, Bank bütün risk və əməliyyat növləri üzrə məcmu risk həcmi ilə bağlı olaraq ümumi risk daşımaq qabiliyyətinə nəzarət edir və ölçür.

Bütün fəaliyyət növləri üzrə əldə edilmiş məlumat risklərin təhlil və nəzarət edilməsi və tez aşkar olunması məqsədilə yoxlanılır və işlənir. Müntəzəm qaydada sənaye və müştəri riskləri üzrə hesabatlar hazırlanır.

Risklərin azaldılması

Bank ümumi risk idarəçiliyinin bir hissəsi kimi, faiz dərəcələrində, xarici valyutada, kapital risklərində, kredit risklərində və proqnozlaşdırılmış əməliyyatlar ilə bağlı risklərdə dəyişiklikləri idarə etmək üçün törəmələri və digər alətləri verir.

Həddindən artıq risk konsentrasiyası

Risklərin konsentrasiyası bir sıra biznes tərəfdaşı analoji fəaliyyət növləri ilə məşğul olanda və ya onların fəaliyyəti eyni coğrafi bölgədə həyata keçiriləndə və ya biznes tərəfdaşları oxşar iqtisadi xüsusiyyətlərə malik olanda və nəticədə iqtisadi, siyasi və digər şərtlərdə dəyişikliklər həmin biznes tərəfdaşlarının müqavilə öhdəliklərini yerinə yetirmək qabiliyyətinə eyni təsir göstərəndə yaranır. Risklərin konsentrasiyası Bankın fəaliyyət nəticələrinin xüsusi sənaye sahəsinə təsir göstərən dəyişikliklərə qarşı nisbi həssaslığını əks etdirir.

Həddindən artıq risk konsentrasiyasının təsiri altına düşməmək üçün, Bank daxili prosedurlarında müxtəlif xüsusiyyətlərə malik olan portfəllərin idarə edilməsi qaydaları ilə təmin olunur. Müəyyən edilmiş risk konsentrasiyası müvafiq qaydada nəzarət və idarə olunur.

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

20. Risklərin idarə edilməsi (davamı)**Kredit riski**

Kredit riski – Bankın sifarişçiləri, müştəriləri və ya biznes tərəfdaşları müqavilə öhdəliklərini yerinə yetirmədikləri üçün Bankın zərər çəkməsi riskidir. Bank kredit riskini ayrı-ayrı biznes tərəfdaşları və coğrafi və sənaye konsentrasiyaları üzrə Bankın qəbul etməyə hazır olduğu riskin həcmi üzrə limitləri müəyyən etməklə və həmin limitlərə riayət edilməni monitorinq etməklə idarə edir və nəzarət altında saxlayır.

Bank kredit keyfiyyətinin yoxlanılması prosesini təsis etmişdir ki, girovun müntəzəm qaydada yenidən baxılması da daxil olmaqla biznes tərəfdaşlarının krediti ödəmək qabiliyyətlərində mümkün dəyişikliklərin tez müəyyən edilməsi təmin edilsin. Biznes tərəfdaşları üzrə limitlər kredit riskinin təsnifləşdirilməsi sistemindən istifadə etməklə müəyyən edilir. Bu sistem hər bir biznes tərəfdaşına müntəzəm olaraq yenidən baxılmalı olan risk reytingini təyin edir. Kredit keyfiyyətinin yenidən baxılması prosesi Banka məruz qaldığı risklər nəticəsində potensial zərəri qiymətləndirmək və lazımi tədbirləri görmək imkanını yaradır.

Kreditlə bağlı təəhhüd riskləri

Bankın müştərilərə verdiyi zəmanətlər əsasında Bank tərəfindən onların adından ödənişlər aparmaq zərurəti yarana bilər. Müştərilər bu ödənişləri Banka akkreditivin şərtləri əsasında qaytarırlar. Onlar Bankı kredit risklərinə oxşar risklərə məruz qoyur, bunlar da eyni nəzarət prosesləri və qaydaları ilə azaldılır.

Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatın komponentlər, o cümlədən törəmə alətlər üçün məruz qala biləcəyi maksimal kredit riski, qarşılıqlı hesablaşma haqqında əsas razılaşmaların və girov razılaşmalarının istifadə edilməsi nəticəsində riskin azalmasını nəzərə almadan, daha yaxşı onların balans dəyərləri ilə əks etdirilir.

Maliyyə alətləri ədalətli dəyərle qeydə alınanda balans dəyəri dəyərin dəyişməsi nəticəsində gələcəkdə yarana bilən maksimal riskin həcmi deyil, cari kredit riskinin həcmi əks etdirir.

Maliyyə alətlərinin hər bir sinfi üzrə kredit riskinin maksimal həcmi haqqında daha ətraflı məlumat xüsusi qeydlərdə açıqlanır. Girov və digər risk azaldan mexanizmlərin təsiri 7-ci Qeyddə göstərilir.

Maliyyə aktivlərinin siniflər üzrə kredit keyfiyyəti

Maliyyə aktivlərinin kredit keyfiyyəti Bankın daxili kredit reytingləri ilə idarə olunur. Aşağıdakı cədvəldə Bankın kredit reytingi sistemində əsaslanaraq maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatın kreditlə bağlı sətirlərində aktivlərin sinifləri üzrə kredit keyfiyyəti göstərilir.

2015	Qeydlər	Vaxtı keçməmiş və dəyərsizləşməmiş			Vaxtı keçmiş, lakin dəyərsizləşməmiş	Fərdi şəkildə dəyərsizləşmiş	Cəmi
		Yüksək reyting	Standart reyting	Qeyri-standart reyting			
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	6	-	48,274	-	-	1,687	49,961
Müştərilərə verilmiş kreditlər Avtokreditlər	7	-	-	41,729	25,627	26	67,382
Kiçik müəssisələrə verilmiş kreditlər		-	94,376	6,169	8,947	43,218	152,710
Korporativ kreditlər		-	46,884	-	1,107	45,045	93,036
Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər		-	-	93,685	19,714	804	114,203
Cəmi ümumi qalıqlar		-	189,534	141,583	55,395	90,780	477,292

2014	Qeydlər	Vaxtı keçməmiş və dəyərsizləşməmiş			Vaxtı keçmiş, lakin dəyərsizləşməmiş	Fərdi şəkildə dəyərsizləşmiş	Cəmi
		Yüksək reyting	Standart reyting	Qeyri-standart reyting			
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	6	-	310	-	-	866	1,176
Müştərilərə verilmiş kreditlər Avtokreditlər	7	-	-	47,630	12,773	129	60,532
Korporativ kreditlər		-	43,735	-	7,587	5,549	56,871
Kiçik müəssisələrə verilmiş kreditlər		-	86,530	-	8,984	708	96,222
Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər		-	-	62,058	4,800	526	67,384
Cəmi ümumi qalıqlar		-	130,575	109,688	34,144	7,778	282,185

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

20. Risklərin idarə edilməsi (davamı)

Kredit riski (davamı)

Bank kreditlə bağlı aktivlərini aşağıdakı kimi təsnif edir:

Yüksək reyting – bura maliyyə vəziyyəti əla qiymətləndirilən, dövr ərzində kredit şərtlərində heç bir dəyişiklik olmayan, əsas və faiz borclarında gecikmələr olmayan biznes tərəfdaşları aid edilir.

Standart reyting – bura maliyyə vəziyyəti stabil qiymətləndirilən, dövr ərzində kredit şərtlərində heç bir dəyişiklik olmayan, əsas və faiz borclarında gecikmələr olmayan biznes tərəfdaşları aid edilir.

Qeyri-standart reyting – bura maliyyə vəziyyəti qənaətbəxş qiymətləndirilən, dövr ərzində kredit şərtlərinə dəyişiklik edilən, əsas və faiz borclarında gecikmələr olmayan biznes tərəfdaşları aid edilir.

Vaxtı keçmiş, lakin dəyərsizləşməmiş – bura maliyyə vəziyyəti kafi qiymətləndirilən, dövr ərzində kredit şərtlərinə dəyişiklik edilən, əsas və faiz borclarında vaxtı keçmiş borcları olan biznes tərəfdaşları aid edilir.

Fərdi şəkildə dəyərsizləşmiş – bura maliyyə vəziyyəti kafi və qeyri-kafi qiymətləndirilən, dövr ərzində kredit şərtlərinə dəyişiklik edilən, əsas və faiz borclarında vaxtı keçmiş borcları olan biznes tərəfdaşları aid edilir.

Siyasətinə uyğun olaraq Bank kredit portfeli daxilində reytingləri dəqiq və ardıcıl şəkildə tətbiq etməlidir. Bu mövcud risklərin məqsədli idarə olunması, habelə kredit risklərinin həcmələrini bütün fəaliyyət növləri və məhsullar üzrə müqayisə edilməsi imkanını təmin edir. Reyting sistemi biznes tərəfdaşlarının qiymətləndirilməsi üçün əsas ilkin məlumat olan bir sıra maliyyə-analitik metodlara, eləcə də işlənmiş bazar məlumatlarına əsaslanır. Bütün daxili risk kateqoriyaları Bankın reyting siyasətinə uyğun olaraq müəyyən edilir. Verilən reytinglər müntəzəm qaydada qiymətləndirilir və yenidən baxılır.

Vaxtı keçmiş kreditlərin müddətlərə görə təhlili aşağıda təqdim edilir. Vaxtı keçmiş kreditlərin əksəriyyəti dəyərsizləşmiş hesab olunmur.

Vaxtı keçmiş, lakin dəyərsizləşməmiş kreditlərin müddətlərinin maliyyə aktivlərinin sinifləri üzrə təhlili

	2015				Cəmi
	30 gündən az	31-60 gün	61-90 gün	90 gündən çox	
Avtokreditlər	–	4,571	2,330	18,726	25,627
Korporativ kreditlər	59	–	548	500	1,107
Kiçik müəssisələrə verilmiş kreditlər	4,478	200	170	4,099	8,947
Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər	16	4,660	3,498	11,540	19,714
Cəmi	4,553	9,431	6,546	34,865	55,395

	2014				Cəmi
	30 gündən az	31-60 gün	61-90 gün	90 gündən çox	
Avtokreditlər	4,372	1,308	894	6,199	12,773
Korporativ kreditlər	7,415	172	–	–	7,587
Kiçik müəssisələrə verilmiş kreditlər	3,386	3,160	593	1,845	8,984
Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər	2,106	472	322	1,900	4,800
Cəmi	17,279	5,112	1,809	9,944	34,144

Dəyərsizləşmənin qiymətləndirilməsi

Kreditlərin dəyərsizləşmə baxımından qiymətləndirilməsi zamanı nəzərə alınan əsas amillərə aşağıdakılar daxildir: əsas məbləğlərin və faizlərin ödənilməsinin 90 gündən artıq müddətdə gecikdirilib-gecikdirilməməsi, biznes tərəfdaşlarının pul vəsaitlərinin hərəkətlərində çətinliklər haqqında məlumatın olub-olmaması, kredit reytinglərinin aşağı düşməsi və ya müqavilənin ilkin şərtlərinin pozulması. Bank dəyərsizləşmə baxımından iki səviyyədə qiymətləndirmə aparır: fərdi şəkildə qiymətləndirilən ehtiyatlar və məcmu şəkildə qiymətləndirilən ehtiyatlar.

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

20. Risklərin idarə edilməsi (davamı)**Kredit riski (davamı)***Fərdi şəkildə qiymətləndirilən ehtiyatlar*

Bank fərdi olaraq mühüm olan hər bir kredit və ya avans üzrə tələb olunan ehtiyatları fərdi şəkildə müəyyən edir. Ehtiyatların məbləği müəyyən edildiyi zaman aşağıdakı amillər nəzərə alınır: biznes tərəfdaşının biznes-planının dayanıqlığı, onun maliyyə çətinlikləri yarandığı təqdirdə fəaliyyət nəticələrini təkmilləşdirmək qabiliyyəti, proqnozlaşdırılan mədaxillər və müflislik halında gözlənilən dividend ödənişləri, maliyyə dəstəyinin cəlb edilməsi imkanı, girovun satış dəyəri və gözlənilən pul vəsaitləri hərəkətinin müddətləri. Gözlənilməyən hadisələr daha yaxın diqqət yetirilməsini tələb etdiyi hallar istisna olmaqla, dəyərsizləşmə zərərləri hər hesabat tarixində qiymətləndirilir.

Ümumi şəkildə qiymətləndirilən ehtiyatlar

Fərdi olaraq mühüm olmayan müştərilərə verilmiş kreditlərin və fərdi olaraq mühüm olan, lakin fərdi şəkildə dəyərsizləşməsinə dair obyektiv sübutlar olmayan kreditlərin dəyərsizləşməsi üçün ehtiyatlar məcmu şəkildə qiymətləndirilir. Ehtiyatlar hər bir hesabat tarixinə qiymətləndirilir və bu zaman hər bir kredit portfeli ayrıca təhlil edilir.

Məcmu şəkildə qiymətləndirmə zamanı fərdi şəkildə dəyərsizləşməyə dair obyektiv sübut olmayanda da portfelin dəyərsizləşməsi müəyyən edilir. Dəyərsizləşmə zərərləri aşağıdakı məlumatları nəzərə almaqla müəyyən edilir: portfel üzrə tarixi zərərlər, cari iqtisadi şəraitlər, zərərin çəkilməsi ehtimal edilən andan həmin zərərin dəyərsizləşmə üzrə fərdi şəkildə qiymətləndirilən dəyərsizləşmə zərərlərini tələb etməsi müəyyən edildiyi anadək təxmini müddət və gözlənilən mədaxillər və aktiv dəyərsizləşdikdən sonra dəyərin bərpa edilməsi. Bundan sonra dəyərsizləşmə ehtiyatı kredit rəhbərliyi tərəfindən Bankın ümumi siyasətinə uyğunluq baxımından yoxlanılır.

Maliyyə zəmanətləri və akkreditivlər kreditlərlə eyni şəkildə qiymətləndirilir və ehtiyat ayrılır.

Bankın pul aktivləri və öhdəlikləri üzrə coğrafi konsentrasiya belədir:

	2015				2014			
	Azərbaycan	İƏİT	MDB və digər qeyri-İƏİT dövlətləri	Cəmi	Azərbaycan	İƏİT	MDB və digər qeyri-İƏİT dövlətləri	Cəmi
Aktivlər								
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	25,468	1,576	14,528	41,572	5,302	134	2,987	8,423
ARMB-də məcburi ehtiyat	2,056	-	-	2,056	4,026	-	-	4,026
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	48,205	69	-	48,274	270	35	-	305
Müştərilərə verilmiş kreditlər	364,309	-	-	364,309	269,341	-	-	269,341
Digər aktivlər	310	92	-	402	258	5	-	263
	440,348	1,737	14,528	456,613	279,197	174	2,987	282,358
Öhdəliklər								
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	(30,005)	-	(318,190)	(348,195)	(15,714)	-	(191,858)	(207,572)
Müştəri hesabları	(86,739)	-	-	(86,739)	(25,818)	-	-	(25,818)
Subordinasiyalı borclar	-	-	(16,986)	(16,986)	-	-	(5,402)	(5,402)
Digər öhdəliklər	(332)	-	-	(332)	(224)	-	-	(224)
	(117,076)	-	(335,176)	(452,252)	(41,756)	-	(197,260)	(239,016)
Xalis aktivlər/(öhdəliklər)	323,272	1,737	(320,648)	4,361	237,441	174	(194,273)	43,342

Likvidlik riski və maliyyələşdirmənin idarə edilməsi

Likvidlik riski adi və ya fəvqəladə şəraitdə ödəniş tarixində Bankın ödənişlə bağlı öhdəliklərini yerinə yetirə bilməməsi riskidir. Bu riski məhdudlaşdırmaq məqsədilə rəhbərlik mövcud minimal bank əmanətləri məbləğindən əlavə müxtəlif maliyyələşdirmə mənbələrini təmin etmişdir və bundan əlavə likvidliyi nəzərə almaqla aktivləri idarə edir və gələcək pul vəsaitləri hərəkətlərinin və likvidliyin gündəlik monitorinqini həyata keçirir. Bu proses gözlənilən pul vəsaitləri hərəkətlərinin qiymətləndirilməsini və tələb olunduqda əlavə maliyyələşdirmə əldə etmək üçün istifadə edilə bilən yüksək keyfiyyətli təminatın mövcudluğunu daxil edir.

Bank pul vəsaitlərinin hərəkəti gözlənilmədən kəsildiyi təqdirdə asanlıqla satıla bilən yüksək tələbatlı növbə-növ aktivlər portfeline sahibdir. Həmçinin Bankın likvidlik ehtiyaclarını ödəmək üçün qiymətləndirə bildiyi xüsusi kredit xətləri vardır. Bundan əlavə, Bank ARMB-da pul depoziti (mütləq ehtiyat) yerləşdirmiş və onun məbləği cəlb edilmiş müştəri əmanətlərinin səviyyəsindən asılıdır.

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

20. Risklərin idarə edilməsi (davamı)

Likvidlik riski və maliyyələşdirmənin idarə edilməsi (davamı)

Likvidlik vəziyyəti Bank tərəfindən əsasən müstəqil şəkildə, ARMB-nın təyin etdiyi müəyyən likvidlik əmsallarına əsaslanır. 31 dekabrda bu əmsallar aşağıdakı kimi olmuşdur:

	2015	2014
Ani likvidlik əmsalı	229%	95%

Maliyyə öhdəliklərinin ödəniş tarixinə qalmış müddətlər üzrə təhlili

Aşağıdakı cədvəllərdə diskont edilməmiş müqavilə öhdəlikləri əsasında Bankın 31 dekabrda maliyyə öhdəlikləri ödəniş tarixinə qalmış müddətlər üzrə təqdim edilir. Tələb əsasında ödənilməli öhdəliklər ödəniş tələbinin mümkün olan ən tez tarixdə verilmiş hesab olunur. Bununla bərabər Bank gözləyir ki, müştərilərin çoxu Bank ödənişi aparmalı olduğu ən tez tarixdə ödənişi tələb etməyəcək və cədvəl keçmiş müddətlər üçün əmanətlərin tələb edilməsi haqqında məlumat əsasında Bankın hesabladığı gözlənilən pul vəsaitləri hərəkətlərini əks etdirmir.

31 dekabr 2015-ci il	3 aydan az	3-12 ay	1-5 il	5 ildən çox	Cəmi
Maliyyə öhdəlikləri					
ARMB və digər kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	27,383	136,742	219,292	10,043	393,460
Müştəri hesabları	22,962	51,895	19,387	-	94,244
Digər öhdəliklər	332	-	-	-	332
Subordinasiyalı kreditlər	726	3,975	16,340	9,854	30,895
Cəmi diskont edilməmiş maliyyə öhdəlikləri	51,403	192,612	255,019	19,897	518,931

31 dekabr 2014-cü il	3 aydan az	3-12 ay	1-5 il	5 ildən çox	Cəmi
Maliyyə öhdəlikləri					
ARMB və digər kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	19,118	54,188	157,247	-	230,553
Müştəri hesabları	9,731	11,207	6,574	-	27,512
Digər öhdəliklər	224	-	-	-	224
Subordinasiyalı kreditlər	168	436	6,623	1,359	8,586
Cəmi diskont edilməmiş maliyyə öhdəlikləri	29,241	65,831	170,444	1,359	266,875

Aşağıdakı cədvəldə Bankın maliyyə təəhhüdləri və şərti öhdəliklərinin müqavilə müddətləri göstərilir. Hər bir yerinə yetirilməmiş kredit öhdəliyi müştərinin icra edilməsini tələb edə bildiyi ən erkən tarixin təsadüf etdiyi müddətə daxil edilir. Buraxılmış maliyyə zəmanəti haqqında müqavilələrlə bağlı zəmanətin maksimal məbləği həmin zəmanətin tələb edilə bildiyi ən erkən dövrə aid edilir.

	3 aydan az	3-12 ay	1-5 il	5 ildən çox	Cəmi
2015-ci il	15,267	1,482	69	-	16,818
2014-cü il	12,993	2,470	-	-	15,463

Bank gözləyir ki, şərti öhdəliklərin və ya təəhhüdlərin hamısının öhdəlik müddəti tamamlanana qədər yerinə yetirilməsi tələb olunmayacaqdır.

Bankın öhdəlikləri yerinə yetirmək qabiliyyəti müəyyən müddət ərzində aktivlərin ekvivalent məbləğini reallaşdırmaq qabiliyyətindən asılıdır. 31 dekabr 2015-ci il tarixində bir ildən az müddətə cəmi portfelin təxminən 80%-ni (2014-cü il: 49%) təşkil edən fiziki şəxslərdən və servis şirkətlərindən alınmış iri əmanətlərin cəmləşməsi mövcuddur.

31 dekabr 2015-ci il tarixinə Bank Ana şirkətdən cəmi 332,365 AZN (2014-cü il: 190,461 AZN) məbləğində əhəmiyyətli maliyyələşdirmə almışdır. Bu vəsaitlərin iri məbləğdə çıxarılması Bankın əməliyyatlarına mənfi təsir göstərə bilər. Rəhbərlik hesab edir ki, yaxın gələcəkdə Bankın maliyyələşdirməsi həmin səviyyədə saxlanacaq və bu vəsaitləri çıxarmaq zərurəti yaranarsa, Bank əvvəlcədən bildiriş alacaq və lazımı ödənişləri aparmaq məqsədilə tez satılan aktivlərini sata biləcək.

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

20. Risklərin idarə edilməsi (davamı)

Likvidlik riski və maliyyələşdirmənin idarə edilməsi (davamı)

Ödəmə müddətlərində fərqlərin təhlili cari hesablarda tarixi sabitliyi əks etdirmir. Onların ödənilməsi tarixən yuxarıdakı cədvəllərdə göstərilən müddətlərdən daha uzun müddətdə aparılırdı. Bu qalıqlar yuxarıdakı cədvəllərdə üç aydan az müddət ərzində ödənilməli məbləğlərə daxil edilmişdir.

Müştərilər qarşısında öhdəliklərə fiziki şəxslərin müddətli depozitləri daxildir. Azərbaycan qanunvericiliyinə uyğun olaraq Bank bu depozitləri əmanətçinin tələbi ilə qaytarmalıdır.

Bazar riski

Bazar riski maliyyə alətlərinin gələcək pul vəsaitləri hərəkətlərinin ədalətli dəyəri faiz dərəcəsi və valyuta məzənnələri kimi bazar parametrlərində dəyişikliklər nəticəsində təərəddüd eləməsi riskidir. Bank bazar riskinin həcmi qeyri-ticarət portfəllərinə təsnif edir. Qeyri-ticarət pozisiyaları həssaslıq təhlilindən istifadə etməklə idarə və monitoring edilir. Xarici valuta konsentrasiyasından qeyri, Bankın iri bazar riski konsentrasiyaları yoxdur.

Valyuta riski

Valyuta riski – maliyyə alətinin dəyərinin xarici valyuta dərəcələrində dəyişikliklərə görə təərəddüd etməsi riskidir. İdarə Heyəti ARMB göstərişlərinə uyğun olaraq valyuta mövqeləri üzrə limitlər müəyyən etmişdir. Mövqələrə gündəlik monitoring edilir.

Aşağıdakı cədvəl 31 dekabr 2015-ci və 2014-cü il tarixlərinə Bankın qeyri-ticarət monetar aktivləri və öhdəlikləri və proqnozlaşdırılmış pul vəsaitləri hərəkətləri üzrə əhəmiyyətli riskə məruz qaldığı valyutalar göstərilir. Təhlil, bütün digər göstəricilərin sabit qalması şərti ilə, valyuta dərəcəsinin AZN-ə qarşı məntiqi dərəcədə mümkün olan hərəkətinin ümumi gəlir haqqında hesabatə təsirini (valyutaya qarşı həssas olan qeyri-ticarət monetar aktivlərin və öhdəliklərin ədalətli dəyərinə görə) hesablayır. Kapitala təsir ümumi gəlir haqqında hesabatə təsirdən fərqlənir. Cədvəldə mənfəətli məbləğ ümumi gəlir haqqında hesabatda və ya kapitalda potensial xalis azalma, müsbət məbləğ isə xalis potensial artımı əks etdirir.

Valyuta	2015		2014	
	Məzənnədə artım %	Vergidən əvvəl mənfəətə təsir	Məzənnədə artım %	Vergidən əvvəl mənfəətə təsir
ABŞ dolları	60.00%	(2,640)	35.00%	707
Avro	60.00%	(387)	33.36%	22
Rusiya rublu	50.00%	(424)	31.50%	(736)

Valyuta	2015		2014	
	Məzənnədə azalma %	Vergidən əvvəl mənfəətə təsir	Məzənnədə azalma %	Vergidən əvvəl mənfəətə təsir
ABŞ dolları	(60.00%)	2,640	(35.00%)	(707)
Avro	(60.00%)	387	(33.36%)	(22)
Rusiya rublu	(50.00%)	424	(31.50%)	736

Əməliyyat riski

Əməliyyat riski – sistemlərin nasazlığı, işçilərin səhvi, saxtakarlığı və ya xarici hadisələr nəticəsində yaranan riskdir. Nəzarət sistemi işləməyəndə əməliyyat riskləri nüfuzə xələl vura, hüquqi nəticələrə və ya maliyyə zərərlərinə gətirib çıxara bilər. Bank bütün əməliyyat risklərinin aradan götürülməsini güman edə bilməz, lakin Bank bu riskləri nəzarət sistemi və potensial risklərin izlənməsi və onlarla bağlı tədbirlərin görülməsi yolu ilə idarə edə bilər. Nəzarət sistemine vəzifələrin səmərəli bölünməsi, daxil olma, təsdiq etmə və tutuşdurma prosedurları, heyətin təlimləndirilməsi və qiymətləndirilməsi prosesləri, eləcə də daxili auditdən istifadə daxildir.

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

21. Maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri**Ədalətli dəyər iyerarxiyası**

Ədalətli dəyər haqqında məlumatların açıqlanması məqsədilə Bank aktiv və ya öhdəliyin xüsusiyyəti, xarakteri və riskləri əsasında aktiv və öhdəliklər siniflərini və yuxarıda izah edildiyi kimi ədalətli dəyər iyerarxiyasının səviyyəsini müəyyən etmişdir.

Ədalətli dəyərin ölçülməsi üçün istifadə edilən göstəricilər

Qiymətləndirmə tarixi	Aktiv bazarda kvotasiya edilən qiymətlər (Səviyyə 1)	Əhəmiyyətli müşahidə edilən giriş məlumatları (Səviyyə 2)	Əhəmiyyətli müşahidə edilməyən giriş məlumatları (Səviyyə 3)		Cəmi
Ədalətli dəyəri açıqlanan aktivlər					
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	31 dekabr 2015-ci il	41,572	-	-	41,572
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	31 dekabr 2015-ci il	-	-	48,274	48,274
Müştərilərə verilmiş kreditlər	31 dekabr 2015-ci il	-	-	360,355	360,355
Digər maliyyə aktivləri	31 dekabr 2015-ci il	-	-	402	402
Ədalətli dəyəri açıqlanan öhdəliklər					
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	31 dekabr 2015-ci il	-	-	347,150	347,150
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	31 dekabr 2015-ci il	-	-	90,947	90,947
Subordinasiyalı borclar	31 dekabr 2015-ci il	-	-	19,300	19,300
Digər öhdəliklər	31 dekabr 2015-ci il	-	-	332	332

Ədalətli dəyərin ölçülməsi üçün istifadə edilən göstəricilər

Qiymətləndirmə tarixi	Aktiv bazarda kvotasiya edilən qiymətlər (Səviyyə 1)	Əhəmiyyətli müşahidə edilən giriş məlumatları (Səviyyə 2)	Əhəmiyyətli müşahidə edilməyən giriş məlumatları (Səviyyə 3)		Cəmi
Aktivlər					
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	31 dekabr 2014-cü il	8,423	-	-	8,423
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	31 dekabr 2014-cü il	-	-	305	305
Müştərilərə verilmiş kreditlər	31 dekabr 2014-cü il	-	-	269,093	269,093
Digər aktivlər	31 dekabr 2014-cü il	-	-	263	263
Ədalətli dəyəri açıqlanan öhdəliklər					
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	31 dekabr 2014-cü il	-	-	206,540	206,540
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	31 dekabr 2014-cü il	-	-	25,818	25,818
Subordinasiyalı borclar	31 dekabr 2014-cü il	-	-	5,372	5,372
Digər öhdəliklər	31 dekabr 2014-cü il	-	-	224	224

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

21. Maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri (davamı)**Ədalətli dəyərlə əks etdirilməmiş maliyyə aktivlərinin və öhdəliklərinin ədalətli dəyəri**

Aşağıda Bankın maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatında ədalətli dəyərlə əks etdirilməmiş maliyyə alətlərinin balans dəyərləri və ədalətli dəyərləri siniflər üzrə müqayisə edilir. Cədvəldə qeyri-maliyyə aktivləri və öhdəliklərinin ədalətli dəyərləri təqdim edilmir:

	2015			2014		
	Balans dəyəri	Ədalətli dəyər	Tanınmamış gəlir/(zərər)	Balans dəyəri	Ədalətli dəyər	Tanınmamış gəlir/(zərər)
Aktivlər						
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	41,572	41,572	-	8,423	8,423	-
ARMB-də məcburi ehtiyatlar	2,056	2,056	-	4,026	4,026	-
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	48,274	48,274	-	305	305	-
Müştərilərə verilmiş kreditlər	364,309	360,355	(3,954)	269,341	269,093	(248)
Digər aktivlər	402	402	-			
Öhdəliklər						
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	348,195	348,784	(589)	207,572	206,540	1,032
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	86,739	88,097	(1,358)	25,818	25,818	-
Subordinasiyalı borclar	16,986	16,986	-	5,402	5,372	30
Digər öhdəliklər	332	332	-	224	224	-
			(5,901)			814

Qiymətləndirmə üsulları və ehtimalları

Aşağıda maliyyə hesabatlarında ədalətli dəyərlə hələ əks etdirilməmiş maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərlərini müəyyən etmək üçün istifadə edilən metodologiya və fərziyyələr təsvir olunur.

Ədalətli dəyərləri balans dəyərlərinə təxmini bərabər olan aktivlər

Tez satıla bilən və ödəmə müddəti qısa (üç aydan az) olan maliyyə aktivləri və öhdəlikləri ilə bağlı olaraq ehtimal edilir ki, onların balans dəyərləri təxminən ədalətli dəyərlərinə bərabərdir. Bu ehtimal müəyyən edilmiş ödəniş tarixi olmayan müddətsiz depozitlərə və əmanət hesablarına da tətbiq edilir.

Amortizasiya hesablanmış dəyərlə uçota alınan maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəlikləri

Kvotasiya edilən alətlərin ədalətli dəyəri hesabat tarixində qiymət kvotasiyalarına əsaslanır. Kvotasiya edilməyən alətlərin, müştərilərə verilmiş kreditlərin, müştəri depozitlərinin, kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlərin, ARMB və kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklərin və digər maliyyə aktiv və öhdəliklərinin, maliyyə lizininə əsasən öhdəliklərin ədalətli dəyərini ölçmək üçün gələcək pul vəsaitlərinin hərəkəti eyni şərtlər, kredit riski və qalan ödəmə müddəti olan borclar üçün hazırda mövcud olan dərəcələrlə diskont edilir.

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

22. Aktivlərin və öhdəliklərin ödəmə müddətlərinin təhlili

Aşağıdakı cədvəldə aktivlər və öhdəliklər onların qaytarılması və ya ödənilməsi gözlənilən müddətlər üzrə təhlil edilir. Bankın müqavilə ilə nəzərdə tutulmuş diskont edilməmiş ödəmə öhdəliyi və bir il ərzində aşağıda göstərilən mənfə uyğunsuzluq probleminin rəhbərlik tərəfindən necə həll edilməsi "Risklərin idarə edilməsi" adlı 20-ci Qeyddə göstərilir.

	2015			2014		
	1 il ərzində	1 ildən çox	Cəmi	1 il ərzində	1 ildən çox	Cəmi
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	41,572	-	41,572	8,423	-	8,423
ARMB-də məcburi ehtiyatlar	2,056	-	2,056	4,026	-	4,026
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	15,333	32,941	48,274	305	-	305
Müştərilərə verilmiş kreditlər	152,289	212,020	364,309	107,622	161,719	269,341
Əmlak və avadanlıqlar	-	4,000	4,000	-	3,128	3,128
Qeyri-maddi aktivlər	-	1,044	1,044	-	1,284	1,284
Digər aktivlər	1,681	2,823	4,504	1,869	1,492	3,361
Cəmi	212,931	252,828	465,759	122,245	167,623	289,868
ARMB və digər kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	133,602	214,593	348,195	62,842	144,730	207,572
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	70,104	16,635	86,739	19,871	5,947	25,818
Digər öhdəliklər	1,069	-	1,069	1,500	-	1,500
Təxirə salınmış vergi öhdəliyi	-	-	-	-	281	281
Subordinasiyalı borclar	190	16,796	16,986	25	5,377	5,402
Cəmi	204,965	248,024	452,989	84,238	156,335	240,573
Xalis	7,966	4,804	12,770	38,007	11,288	49,295

23. Əlaqəli tərəflər haqqında açıqlamalar

24 sayılı "Əlaqəli tərəflərlə bağlı məlumatların açıqlanması" MUBS-a uyğun olaraq tərəflər o halda əlaqəli hesab edilir ki, bir tərəf digər tərəfə nəzarət etmək və ya maliyyə və ya əməliyyat qərarlarının qəbul edilməsində mühüm təsir göstərmək iqtidarındadır. Hər bir potensial əlaqəli tərəf münasibətlərini nəzərdən keçirdikdə, diqqət bu münasibətlərin yalnız hüquqi formasına deyil, mahiyyətinə də yönəldilməlidir.

Əlaqəli tərəflər arasında əməliyyatlar əlaqəli olmayan tərəflər arasında əməliyyatlarla eyni şərtlər, müddət və məbləğdə aparılır.

Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatların qalıqları aşağıda göstərilir:

	2015			2014		
	Ana şirkət	Ümumi nəzarət altında olan müəssisələr	Digər aidiyyəti olan şəxslər	Ana şirkət	Ümumi nəzarət altında olan müəssisələr	Digər aidiyyəti olan şəxslər
1 yanvara kredit qalığı, ümumi	-	-	190	-	-	201
İl ərzində verilmiş kreditlər	-	-	433	-	-	231
İl ərzində kredit ödəmələri	-	-	(46)	-	-	(243)
Digər hərəkətlər	-	-	4	-	-	1
31 dekabrda kredit qalığı, ümumi	-	-	581	-	-	190
1 yanvarda depozitlər	-	3,620	282	-	1,508	301
İl ərzində alınmış depozitlər	-	5,712	426	-	3,592	271
İl ərzində ödənilmiş depozitlər	-	(3,620)	(282)	-	(1,508)	(301)
Digər hərəkətlər	-	41	13	-	28	11
31 dekabrda depozitlər	-	5,753	439	-	3,620	282
31 dekabrda cari hesablar	-	177	106	-	64	18
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	13,908	1,645	-	2,913	129	-
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	-	69	-	-	35	-
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	318,190	-	-	191,858	-	-
Subordinasiyalı borclar	16,986	-	-	5,402	-	-
Öhdəliklər və verilmiş zəmanətlər	-	69	-	-	20	-

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

23. Əlaqəli tərəflər haqqında açıqlamalar (davamı)

Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlardan gəlir və xərclər aşağıda təqdim edilir:

	31 dekabrda başa çatan il üzrə					
	2015			2014		
	Ana şirkət	Ümumi nəzarət altında olan müəssisələr	Digər aidiyyəti olan şəxslər	Ana şirkət	Ümumi nəzarət altında olan müəssisələr	Digər aidiyyəti olan şəxslər
Faiz gəliri	-	-	44	-	-	44
Faiz xərci	(15,424)	(345)	(17)	(8,039)	(169)	(10)
Haqq və komissiya gəliri	-	-	-	-	101	-
Haqq və komissiya xərci	-	-	-	(4)	-	-
Digər əməliyyat xərcləri	-	-	(113)	-	-	(75)

Əsas rəhbərlik heyətinə ödəniləcək məbləğlər aşağıdakılardan ibarətdir:

	2015	2014
Əmək haqqı və digər qısamüddətli ödənişlər	530	1,011
Sosial sığorta məsrəfləri	117	212
Əsas rəhbərlik heyətinə ödənişlər, cəmi	647	1,223

31 dekabr 2015-ci ildə Bankın əsas rəhbərlik heyəti 3 nəfərdən (2014-cü il: 5 nəfər) ibarət olmuşdur.

24. Kapitalın adekvatlığı

Bank tərəfindən kapitalın idarə edilməsinin məqsədləri (i) ARMB-nin müəyyən etdiyi kapital tələblərinin yerinə yetirilməsi, (ii) Bankın daim fəaliyyət göstərən müəssisə kimi fəaliyyətinə davam etməsi imkanının təmin edilməsi və (iii) fəaliyyətin həyata keçirilməsi və səhmdar dəyərinin maksimal artırılması məqsədilə yüksək kredit reytinginin və kapitalın adekvatlığı reytinglərinin təmin edilməsidir. ARMB-nin müəyyən etdiyi Kapitalın adekvatlığı əmsallarına uyğunluq hər ay Bankın Baş İcraçı Direktoru və Baş Mühəsib tərəfindən nəzərdən keçirilən və imzalanan həmin əmsalların hesablanması təsvir edən hesabatlar vasitəsilə nəzarət edilir. Kapitalın idarə edilməsinin digər məqsədləri hər il qiymətləndirilir.

Bank iqtisadi şərait və fəaliyyətinin risk xüsusiyyətləri dəyişdikcə kapital strukturunu idarə edir və müvafiq düzəlişlər aparır. Kapitalın strukturunu saxlamaq və ya bu strukturda düzəlişlər etmək məqsədilə Bank səhmdarlara ödənilən dividend ödənişlərinin məbləğində düzəlişlər edə, kapitalı səhmdarlara qaytara bilər. Keçən illərlə müqayisədə məqsəd, siyasət və proseslərdə ciddi dəyişikliklər baş verməmişdir.

ARMB hər bankdan və ya bank qrupundan: (a) səhm kapitalını minimal 50,000 AZN (2011-ci il: 10,000 AZN) səviyyəsində saxlamağı; (b) cəmi nizamnamə kapitalının risk dərəcəsi üzrə ölçülmüş aktivlərə nisbətini ("cəmi kapital əmsalı") müəyyən edilmiş minimal 10% (2014-cü il: 12%) səviyyəsində və ya daha yuxarı səviyyədə saxlamağı və (c) 1 dərəcəli kapitalın risk dərəcəsi üzrə ölçülmüş aktivlərə nisbətini ("1 dərəcəli kapital əmsalı") müəyyən edilmiş minimal 5% (2014-cü il: 6%) səviyyəsində və ya daha yuxarı səviyyədə saxlamağı tələb edir.

Rəhbərlik hesab edir ki, Bank 2014-cü il ərzində Azərbaycan qanunvericiliyinə uyğun kapitalın adekvatlığı əmsalına uyğunlaşmışdır. 2015-ci ilin son iki ayı ərzində qanunla müəyyən edilmiş kapital adekvatlığı əmsalı tələbləri və ARMB-nin müəyyən normaları pozulmuşdur. Ana şirkət Bankın Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankının normativ tələblərinə uyğunluğunu və onun normal fəaliyyətini davam etdirməyini təmin etmək məqsədilə əlavə kapital qoyuluşu etməyə hazırdır.

ARMB-nin 25 iyul 2012-ci il tarixli qərarına uyğun olaraq, mövcud bankların minimal cəmi kapitalı və yeni təsis edilmiş bankların buraxılmasına icazə verilmiş kapitalı hazırkı 10,000 AZN həddindən 50,000 AZN-dək artmışdır. Mövcud bankların kapitallaşdırılması üçün yeni tələb 1 yanvar 2015-ci il tarixindən qüvvəyə minəcəkdir.

31 dekabr 2015-ci il tarixinə Bank ARMB-nin kapitalın adekvatlığı tələblərini pozmuşdur. Bank bu pozuntular barədə xəbərdar olduğunu əks etdirən məlumatı ARMB-yə təqdim etmişdir. Həmçinin, Ana şirkət ARMB-yə və yenidən təsis edilmiş Maliyyə Bazarlarına Nəzarət Palatasına rəsmi məktub göndərmiş və məktubda Bankın normativ tələblərə uyğunluğunu və onun normal fəaliyyətinə davam etməsini təmin etmək üçün zəruri olan maliyyələşmənin tam həcmdə təqdim ediləcəyi barədə əminliyini xüsusilə ifadə etmişdir. Beləliklə, Ana şirkət qeyd etmişdir ki, yuxarıda qeyd edilmiş pozuntuları həll etmək məqsədilə 2016-cı ilin üçüncü rübünün sonuna qədər əlavə kapital qoyuluşu ediləcək. Rəhbərlik hesab edir ki, Banka qarşı gələcəkdə heç bir sanksiya tətbiq edilməyəcək.

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

24. Kapitalın adekvatlığı (davamı)

31 dekabrda Bankın kapitalın adekvatlığı əmsalı ARMB tələblərinə əsasən aşağıdakı kimi olmuşdur:

	<u>2015</u>	<u>2014</u>
1 dərəcəli kapital	11,542	40,558
2 dərəcəli kapital	9,202	11,723
Çıxılın: kapitaldan tutulmalar	(1,429)	(2,074)
Cəmi kapital	19,315	50,207
Risk dərəcəsi üzrə ölçülmüş aktivlər	400,101	292,849
1 dərəcəli kapitalın adekvatlığı əmsalı	2.5%	13.1%
Cəmi kapitalın adekvatlığı əmsalı	4.8%	17.1%

31 dekabr 2015-ci il tarixinə Bank ARMB-nin kapital adekvatlığı əmsallarını pozmuşdur. Bank zəruri kapital qoyuluşu daxil olmaqla, qısa müddətdə tam uyğunluğu təmin etmək məqsədilə ARMB-yə tədbirlər planını təqdim etmişdir. Rəhbərlik hesab edir ki, Banka qarşı gələcəkdə heç bir sanksiya tətbiq edilməyəcək.